

Projekt

**UCHWAŁA NR/2026
RADY POWIATU WODZISŁAWSKIEGO**

z dnia 2026 r.

w sprawie przyjęcia aktualizacji „Strategii Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego na lata 2023 - 2030+”

Na podstawie art. 12 pkt 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (tekst jednolity: Dz. U. z 2025 r. poz. 1684 ze zm.)

**Rada Powiatu Wodzisławskiego
uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się aktualizację „Strategii Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego na lata 2023 - 2030+”, która otrzymuje brzmienie: „Strategia Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego 2035+” i stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Wodzisławskiego.

§ 3. Traci moc Uchwała nr LI/495/2023 Rady Powiatu Wodzisławskiego z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie: przyjęcia „Strategii Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego na lata 2023 – 2030+”.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

POWIAT
WODZISŁAWSKI

Załącznik do uchwały nr/2026
Rady Powiatu Wodzisławskiego
z dnia 2026 r.

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU WODZISŁAWSKIEGO 2035+

Starostwo Powiatowe w Wodzisławiu Śląskim
WODZISŁAW ŚLĄSKI 2026

Spis treści

1. WSTĘP	3
2. SYNTETYCZNA DIAGNOZA	5
2.1. Profil strategiczny powiatu wodzisławskiego	5
2.2. Atuty i zasoby rozwojowe powiatu wodzisławskiego	7
2.3. Ograniczenia i deficyty rozwojowe powiatu wodzisławskiego	9
2.4. Kluczowe procesy i trendy (otoczenie strategiczne powiatu wodzisławskiego)	11
2.5. Napięcia rozwojowe powiatu wodzisławskiego	13
2.6. Kluczowe wyzwania rozwojowe powiatu wodzisławskiego	15
2.7. Wnioski strategiczne z diagnozy	17
3. UKIERUNKOWANIE STRATEGICZNEGO ROZWOJU POWIATU WODZISŁAWSKIEGO	20
3.1. Wizja rozwoju powiatu wodzisławskiego do 2035 roku	20
3.2. Cele strategiczne rozwoju powiatu wodzisławskiego do 2035 roku	21
3.3. Cele operacyjne i kierunki działań	22
4. SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII ROZWOJU POWIATU WODZISŁAWSKIEGO	27
4.1. Założenia systemu wdrażania strategii	27
4.2. Struktura instytucjonalna wdrażania strategii	29
4.3. Mechanizmy wdrażania strategii	33
4.4. Monitoring i ewaluacja	36
4.5. Finansowanie strategii	42
4.6. Partycypacja i komunikacja	45
4.7. Aktualizacja strategii (mechanizm adaptacji i zmiany kursu)	48
5. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI – POZIOM KRAJOWY, REGIONALNY, SUBREGIONALNY	52
Załącznik 1 Syntetyczne wyniki badania ankietowego nt. współpracy powiatu i gmin powiatu wodzisławskiego	54

1. WSTĘP

Strategia rozwoju powiatu wodzisławskiego 2035+ stanowi odpowiedź na rosnącą dynamikę przemian społeczno-ekonomicznych, demograficznych, przestrzennych, politycznych, które w szczególny sposób oddziałują na obszary o tradycjach przemysłowych i położeniu przygranicznym. Dokument określa długofalowe kierunki rozwoju powiatu, koncentrując się na jego ustawowych kompetencjach, a jednocześnie uwzględniając potrzebę aktywnego współkształtowania procesów rozwojowych we współpracy z partnerami lokalnymi i ponadlokalnymi. Strategia oparta jest na doświadczeniach nabytych w poprzednich okresach planowania strategicznego łącząc kontynuację linii rozwojowej powiatu z aktualizacją uwzględniającą zmiany uwarunkowań i procesy zachodzące w powiecie i jego otoczeniu.

Przyjęcie perspektywy roku 2035+ – zgodnej z perspektywą planowania na poziomie regionalnym i krajowym – umożliwi kompleksowe ujęcie procesów transformacyjnych, wykraczające poza bieżący cykl planistyczny. Jednocześnie strategia zakłada wysoki poziom elastyczności wdrażania, pozwalający na dostosowywanie działań do zmieniających się uwarunkowań społecznych, ekonomicznych i technologicznych. W warunkach rosnącej niepewności oraz przyspieszającej dynamiki zmian szczególnego znaczenia nabiera zdolność do reagowania na nowe wyzwania, wykorzystywania pojawiających się szans rozwojowych a nade wszystko innowacyjnego interpretowania posiadanych potencjałów.

Punktem wyjścia dla formułowania strategii jest specyfika powiatu jako jednostki samorządu terytorialnego realizującej zadania o charakterze ponadgminnym. W odróżnieniu od strategii rozwoju gmin, koncentrujących się na bezpośrednim kształtowaniu lokalnej przestrzeni i usług podstawowych, strategia powiatu ukierunkowana jest na organizację, integrację oraz zapewnienie jakości usług publicznych w skali ponadlokalnej. Obejmuje to w szczególności takie obszary jak edukacja ponadpodstawowa, ochrona zdrowia, polityka społeczna, transport zbiorowy czy zarządzanie kryzysowe. Jednocześnie przyjmuje się, że skuteczna realizacja celów rozwojowych wymaga ścisłego partnerstwa między powiatem a gminami, opartego na zasadach komplementarności działań, współodpowiedzialności oraz uzgodnionej koordynacji interwencji publicznych.

Kluczowym założeniem strategii jest rozwój powiatu wodzisławskiego jako lokalnego centrum wysokiej jakości usług publicznych. Oznacza to nie tylko zapewnienie dostępu do usług, lecz także budowę spójnego i efektywnie zarządzanego systemu usług publicznych, w którym powiat pełni rolę integratora, koordynatora oraz gwaranta jakości. Podejście to odpowiada na rosnące oczekiwania mieszkańców oraz wyzwania wynikające ze zmian demograficznych, w szczególności procesu starzenia się społeczeństwa, a także przeobrażeń na rynku pracy i w strukturze potrzeb społecznych.

Strategia wpisuje się jednocześnie w szerszy kontekst transformacji obszarów postprzemysłowych, przyjmując perspektywę tzw. transformacji nowej generacji. W ujęciu tym nacisk położony jest nie tylko na zmiany struktury gospodarczej, lecz przede wszystkim na podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez rozwój dostępnych, nowoczesnych i zintegrowanych usług publicznych. Powiat wodzisławski postrzegany jest jako obszar, w którym procesy transformacyjne dotyczą w równym stopniu sfery gospodarczej, jak i społecznej, instytucjonalnej oraz jakości codziennego funkcjonowania mieszkańców.

Istotnym uwarunkowaniem rozwojowym powiatu jest jego położenie na pograniczu polsko-czeskim. Strategia zakłada wykorzystanie tego potencjału poprzez rozwój powiatu jako jednego

z najlepiej skomunikowanych obszarów pogranicza, w którym granica państwowa przestaje pełnić funkcję bariery, a staje się elementem wspierającym mobilność mieszkańców, integrację rynków pracy oraz rozwój współpracy w obszarze usług publicznych i aktywności społeczno-gospodarczej. Pogranicze traktowane jest jako realna przestrzeń codziennego funkcjonowania mieszkańców, a nie wyłącznie obszar okazjonalnej współpracy projektowej.

Ważnym elementem spójności społecznej powiatu pozostaje dziedzictwo kulturowe regionu Górnego Śląska. Strategia podkreśla znaczenie śląskiej tradycji nie tylko jako wartości wymagającej ochrony, lecz także jako istotnego zasobu rozwojowego, wzmacniającego kapitał społeczny, poczucie tożsamości oraz gotowość do współdziałania w ramach wspólnoty lokalnej.

Dokument opiera się na zasadach zrównoważonego rozwoju, zakładając równoważenie celów społecznych, gospodarczych i środowiskowych. Szczególny nacisk położono na efektywne wykorzystanie zasobów publicznych, rozwój usług w sposób odpowiadający na rzeczywiste potrzeby mieszkańców oraz dbałość o jakość środowiska życia.

Strategia przyjmuje nowoczesne podejście do zarządzania rozwojem, oparte na zasadach governance. Oznacza to otwartość na mieszkańców oraz szerokie włączanie interesariuszy – jednostek samorządu terytorialnego, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych oraz sektora gospodarczego – w proces planowania i wdrażania działań. Powiat postrzegany jest jako aktywny koordynator i inicjator procesów rozwojowych, zdolny do budowania partnerstw oraz integrowania działań różnych podmiotów.

Jednocześnie strategia zakłada stosowanie elastycznych mechanizmów wdrażania, opartych na stałym monitorowaniu zmian w otoczeniu oraz gotowości do adaptacji przyjętych kierunków działań. Czujność strategiczna oraz zdolność do szybkiego reagowania stanowią kluczowe warunki skutecznego zarządzania rozwojem w perspektywie długookresowej.

W procesie opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego przeprowadzono badanie ankietowe adresowane do wszystkich gmin powiatu, którego celem było rozpoznanie oczekiwań oraz identyfikacja kluczowych obszarów współpracy. Wyniki badania (Załącznik 1) potwierdziły, że współpraca pomiędzy powiatem a gminami stanowi istotny i rozwijający się element zarządzania rozwojem lokalnym, a powiat jest postrzegany jako merytoryczny partner w realizacji działań o charakterze ponadgminnym. Jednocześnie wskazano na potrzebę dalszego wzmacniania i przekształcania tej współpracy, zwłaszcza w obszarach takich jak mobilność, edukacja, usługi społeczne, transformacja gospodarcza czy pozyskiwanie środków zewnętrznych.

Wnioski z badania zostały bezpośrednio wykorzystane przy formułowaniu celów i kierunków działań strategii oraz przy projektowaniu systemu jej wdrażania. Dzięki temu wartość dokumentu wspierana jest wynikami dialogu z gminami i odzwierciedla zarówno ich potrzeby, jak i potencjał wspólnego działania. Przyjęte rozwiązania wzmacniają rolę powiatu jako koordynatora działań ponadlokalnych oraz partnera rozwoju dla gmin, tworząc solidne podstawy do dalszego rozwoju współpracy w perspektywie bieżącej i długofalowej.

Strategia rozwoju powiatu wodzisławskiego 2035+ ma charakter operacyjno-wdrożeniowy i koncentruje się na działaniach mieszczących się w kompetencjach powiatu, przy jednoczesnym otwarciu na inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć realizowanych w formule partnerskiej. Dokument stanowi zatem zarówno narzędzie zarządzania publicznego, jak i platformę współpracy na rzecz trwałego i zrównoważonego rozwoju powiatu.

2. SYNTETYCZNA DIAGNOZA

2.1. Profil strategiczny powiatu wodzisławskiego

Powiat wodzisławski jest obszarem o wyraźnie zarysowanej tożsamości funkcjonalnej, wynikającej z przemysłowej przeszłości, położenia przygranicznego oraz rozwiniętej sieci osadniczej. Jego współczesna rola kształtowana jest przez równoczesne oddziaływanie procesów transformacji gospodarczej, zmian demograficznych oraz rosnących oczekiwań wobec jakości usług publicznych. Profil powiatu wyznacza napięcie pomiędzy silnymi zasobami instytucjonalnymi a potrzebą ich dostosowania do nowych uwarunkowań rozwojowych.

Powiat jako ponadgminne centrum organizacji usług publicznych

Powiat pełni kluczową rolę w zapewnianiu usług o znaczeniu ponadlokalnym, w szczególności w obszarach edukacji ponadpodstawowej, ochrony zdrowia, polityki społecznej i transportu. Na jego terenie funkcjonują istotne instytucje publiczne, w tym szkoły ponadpodstawowe prowadzone przez powiat (m.in. zespoły szkół technicznych i licea ogólnokształcące), Szpital Powiatowy w Wodzisławiu Śląskim, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim, Powiatowy Urząd Pracy w Wodzisławiu Śląskim oraz jednostki organizacyjne w obszarze pieczy zastępczej i wsparcia społecznego. Skala i zakres działalności tych podmiotów tworzą podstawę dla budowy spójnego systemu usług publicznych wysokiej jakości, obejmującego mieszkańców wszystkich gmin powiatu. Jednocześnie rosnąca złożoność potrzeb społecznych oraz presja demograficzna wymagają lepszej integracji działań tych instytucji, rozwoju usług skoordynowanych oraz wdrażania nowoczesnych form zarządzania i świadczenia usług.

Silne powiązania komunikacyjne w układzie regionalnym i transgranicznym

Położenie powiatu w południowo-zachodniej części województwa śląskiego, w bezpośrednim sąsiedztwie granicy z Republiką Czeską, sprzyja intensywnym powiązaniom funkcjonalnym. Przez obszar powiatu przebiegają istotne ciągi komunikacyjne, w tym autostrada A1 (łącząca północ i południe kraju) oraz droga krajowa nr 78, zapewniające dostępność transportową w skali regionalnej i krajowej. Bliskość przejść granicznych oraz powiązania drogowe i kolejowe z Czechami wzmacniają potencjał mobilności mieszkańców i integracji rynku pracy, przy jednoczesnej potrzebie dalszego rozwijania transportu publicznego i jego koordynacji.

Obszar transformacji postprzemysłowej o utrzymującej się funkcji przemysłowej

Powiat wodzisławski należy do obszarów o silnych tradycjach przemysłowych, związanych przede wszystkim z górnictwem i działalnością przemysłową Górnego Śląska. Pomimo postępującej transformacji gospodarczej, funkcje przemysłowe nadal odgrywają istotną rolę w lokalnej strukturze zatrudnienia i tożsamości społecznej. Jednocześnie obserwuje się stopniowe wyłanianie się nowych kierunków rozwoju gospodarczego, obejmujących m.in. sektor usług logistycznych i transportowych

(wzmacniany przez przebieg autostrady A1), działalność produkcyjną o wyższym stopniu przetworzenia, usługi dla biznesu oraz rozwój małych i średnich przedsiębiorstw o bardziej zróżnicowanym profilu działalności. Potencjał transformacyjny widoczny jest również w obszarach związanych z zieloną gospodarką, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem nowych technologii w działalności produkcyjnej i usługowej. Oznacza to stopniowe przechodzenie od modelu gospodarki opartej na tradycyjnym przemyśle do bardziej zróżnicowanej struktury, wymagającej równoczesnego dostosowania kompetencji mieszkańców oraz wsparcia procesów adaptacyjnych na poziomie lokalnym.

Zróżnicowana, policentryczna struktura osadnicza

Powiat tworzy układ kilku ośrodków miejskich (m.in. Wodzisław Śląski, Rydułtowy, Pszów, Radlin) oraz obszarów wiejskich, które pozostają ze sobą w silnych relacjach funkcjonalnych. Taka struktura sprzyja dostępności usług i relatywnej bliskości instytucji publicznych, ale jednocześnie rodzi wyzwania związane z koordynacją działań w skali całego powiatu oraz równoważeniem rozwoju poszczególnych części jego obszaru.

Procesy zmian/osłabiania demograficznego powiatu wpływające na system usług publicznych

Podobnie jak wiele obszarów regionu, powiat doświadcza procesów starzenia się ludności oraz zmian struktury demograficznej, w tym odpływu części mieszkańców, zwłaszcza osób młodych. Zjawiska te mają bezpośredni wpływ na funkcjonowanie systemu edukacji, ochrony zdrowia i usług społecznych, wymuszając ich dostosowanie do zmieniających się potrzeb oraz bardziej efektywne wykorzystanie dostępnych zasobów.

Silna tożsamość kulturowa i kapitał społeczny regionu śląskiego

Powiat wodzisławski charakteryzuje się wyraźnie ukształtowaną tożsamością regionalną, zakorzenioną w tradycji Górnego Śląska. Wysoki poziom identyfikacji mieszkańców z miejscem zamieszkania oraz utrwalone wzorce społeczne sprzyjają budowaniu kapitału społecznego i współpracy lokalnej. Zasób ten może stanowić istotne wsparcie dla procesów rozwojowych, w szczególności w obszarze usług publicznych i działań partnerskich.

Powiat jako poziom zarządzania łączący skalę systemową z bliskością mieszkańca

Powiat zajmuje pozycję pośrednią pomiędzy gminą a poziomem regionalnym, co pozwala łączyć efektywność organizacji usług o większej skali z relatywną bliskością wobec mieszkańców. Tworzy to warunki do pełnienia roli integratora działań publicznych, wymagając jednocześnie wysokich kompetencji w zakresie zarządzania, koordynacji i współpracy międzyinstytucjonalnej.

2.2. Atuty i zasoby rozwojowe powiatu wodzisławskiego

Powiat wodzisławski dysponuje zestawem zasobów, które – odpowiednio wykorzystane – mogą stanowić podstawę jego dalszego rozwoju w warunkach transformacji społeczno-gospodarczej. Atuty te mają charakter instytucjonalny, przestrzenny i społeczny, a ich znaczenie wynika z możliwości budowania na ich podstawie nowoczesnych usług publicznych oraz wzmacniania funkcji ponadlokalnych powiatu.

Rozwinięta sieć instytucji usług publicznych o znaczeniu ponadgminnym

Na terenie powiatu funkcjonuje rozbudowany system instytucji świadczących usługi w zakresie edukacji, ochrony zdrowia i polityki społecznej. Kluczową rolę odgrywają szkoły ponadpodstawowe prowadzone przez powiat (m.in. zespoły szkół technicznych i licea ogólnokształcące w Wodzisławiu Śląskim i Rydułtowach), Szpital Powiatowy w Wodzisławiu Śląskim (z placówkami w Wodzisławiu Śląskim i Rydułtowach), Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wodzisławiu Śląskim oraz Powiatowy Urząd Pracy w Wodzisławiu Śląskim. Instytucje te obsługują mieszkańców wszystkich gmin powiatu, a ich rozmieszczenie w kilku ośrodkach miejskich sprzyja dostępności usług. Tworzy to solidną bazę dla dalszego rozwoju zintegrowanego systemu usług publicznych wysokiej jakości.

Dogodne położenie komunikacyjne w układzie krajowym i transgranicznym

Przez obszar powiatu przebiega autostrada A1 (część międzynarodowego korytarza transportowego północ-południe) oraz droga krajowa nr 78, zapewniające sprawne połączenia m.in. z Gliwicami, Katowicami oraz południową granicą państwa. Bliskość węzłów autostradowych (m.in. w Mszanie) zwiększa dostępność transportową dla mieszkańców i przedsiębiorstw. Istnieją także powiązania kolejowe (np. linie w kierunku Rybnika i Chataupka), które – przy odpowiednim rozwoju – mogą wzmacniać mobilność w skali ponadlokalnej.

Położenie przygraniczne i funkcjonujące powiązania z Republiką Czeską

Powiat graniczy bezpośrednio z Czechami (rejon Karwiny i Bogumina), a przejścia graniczne, w tym w Chataupkach, stanowią element codziennej mobilności mieszkańców. Widoczna jest aktywność transgraniczna w zakresie pracy, zakupów czy usług. Pogranicze ma więc charakter funkcjonalny, a nie wyłącznie administracyjny, co tworzy realny potencjał dla dalszej integracji rynku pracy oraz rozwoju usług o charakterze transgranicznym.

Korzystna lokalizacja względem głównych obszarów miejskich regionu

Powiat wodzisławski pozostaje w zasięgu oddziaływania dwóch istotnych układów miejskich: aglomeracji rybnickiej oraz Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Bliskość

Rybnika (ośrodka subregionalnego) oraz dostępność komunikacyjna do miast GZM (m.in. Gliwic, Zabrze czy Katowic) umożliwiają mieszkańcom korzystanie z rozszerzonego rynku pracy, edukacji i usług wyższego rzędu. Jednocześnie powiat może pełnić funkcję zaplecza mieszkaniowego i usługowego, oferując korzystniejsze warunki życia przy zachowaniu dostępności do dużych ośrodków miejskich.

Miejsko-wiejski charakter sprzyjający różnorodności stylów życia i funkcji gospodarczych

Struktura powiatu łączy cechy obszaru miejskiego (kilka miast o tradycjach przemysłowych, rozwinięta infrastruktura) oraz wiejskiego (tereny o niższej intensywności zabudowy, większy udział terenów zielonych). Taka konfiguracja umożliwia realizację zróżnicowanych stylów życia – od bardziej miejskiego po bardziej spokojny, podmiejski lub wiejski. Jednocześnie sprzyja dywersyfikacji działalności gospodarczej, od przemysłu i usług po drobną przedsiębiorczość i działalności lokalne.

Zróżnicowana struktura gospodarcza z rozwijającym się sektorem MŚP

Obok funkcji przemysłowych (w tym związanych z górnictwem i przetwórstwem), w powiecie rozwija się sektor małych i średnich przedsiębiorstw, obejmujący m.in. usługi budowlane, transportowe, handlowe i serwisowe. Widoczna jest także aktywność gospodarcza wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, w tym w rejonach powiązanych z autostradą A1. Zróżnicowanie to stanowi podstawę dla dalszej dywersyfikacji lokalnej gospodarki.

Potencjał edukacyjny ukierunkowany na kształcenie zawodowe i techniczne

Szkoły ponadpodstawowe prowadzone przez powiat oferują kierunki kształcenia odpowiadające potrzebom rynku pracy, w tym profile techniczne, branżowe i zawodowe. Funkcjonowanie zespołów szkół o zróżnicowanej ofercie edukacyjnej umożliwia przygotowanie kadr dla lokalnej gospodarki oraz wspieranie procesów transformacji zawodowej mieszkańców.

Relatywnie dobra dostępność usług publicznych w układzie policentrycznym

Rozmieszczenie instytucji publicznych w kilku ośrodkach miejskich (Wodzisław Śląski, Rydułtowy, Radlin, Pszów) sprzyja dostępności usług dla mieszkańców różnych części powiatu. Brak silnej koncentracji wyłącznie w jednym ośrodku zmniejsza bariery dostępu i wzmacnia funkcjonowanie powiatu jako spójnego obszaru usługowego.

Silny kapitał społeczny i zakorzeniona tożsamość regionalna

Powiat charakteryzuje się wysokim poziomem identyfikacji mieszkańców z regionem Górnego Śląska, co znajduje odzwierciedlenie w aktywności społecznej, lokalnych

inicjatywach oraz przywiązaniu do miejsca zamieszkania. Tradycje przemysłowe, rodzinne i sąsiedzkie sprzyjają budowaniu zaufania społecznego, które może stanowić ważny zasób w realizacji działań rozwojowych.

Doświadczenie instytucjonalne w realizacji usług i współpracy lokalnej

Jednostki organizacyjne powiatu oraz samorządy gminne posiadają doświadczenie we współpracy przy realizacji zadań publicznych i projektów rozwojowych. Dotyczy to m.in. współpracy w obszarze rynku pracy, polityki społecznej czy edukacji. Stanowi to istotną bazę dla dalszego rozwijania modelu zarządzania opartego na partnerstwie i integracji działań w skali całego powiatu.

2.3. Ograniczenia i deficyty rozwojowe powiatu wodzisławskiego

Powiat wodzisławski, mimo istotnych zasobów instytucjonalnych, społecznych i przestrzennych, mierzy się z szeregiem ograniczeń strukturalnych i funkcjonalnych. Wynikają one zarówno z długofalowych procesów transformacyjnych, jak również z uwarunkowań demograficznych, gospodarczych oraz instytucjonalnych. Ich znaczenie polega nie tylko na bieżących trudnościach, ale również na wpływie na zdolność powiatu do pełnego wykorzystania posiadanych atutów.

Postępujące procesy depopulacji i starzenia się ludności

Powiat wodzisławski, podobnie jak wiele obszarów Górnego Śląska, doświadcza niekorzystnych zmian demograficznych, obejmujących spadek liczby mieszkańców oraz wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym. Zjawiska te wpływają bezpośrednio na system usług publicznych – zwiększają zapotrzebowanie na usługi zdrowotne i opiekuńcze, a jednocześnie ograniczają bazę dla systemu edukacji i rynku pracy. W dłuższej perspektywie mogą one osłabiać potencjał rozwojowy powiatu.

Odptyw młodszych grup mieszkańców i selektywna migracja

Widoczny jest proces migracji młodszych mieszkańców do większych ośrodków miejskich, w tym aglomeracji katowickiej oraz innych miast regionu. Wynika to z większej dostępności oferty edukacyjnej (na poziomie szkolnictwa wyższego), zawodowej i kulturalnej w tych ośrodkach. Zjawisko to prowadzi do selektywnego ubytku kapitału ludzkiego, szczególnie w grupach o wyższych kwalifikacjach, co może ograniczać potencjał innowacyjny i gospodarczy powiatu.

Antropopresja na środowisko przyrodnicze

Obszar powiatu cechuje wysoki poziom urbanizacji, bliskie sąsiedztwo ośrodków przemysłowych regionu, nagromadzenie środowiskowych konsekwencji związanych z działalnością przemysłu wydobywczego, w szczególności zanieczyszczenia

generowane przez hałdy. W rezultacie, na obszarze powiatu problemem jest zanieczyszczenie powietrza wpływające negatywnie na jakość życia, a także szkody górnicze obniżające atrakcyjność inwestycyjną, podwyższające koszty realizacji i utrzymania infrastruktury oraz degradujące obiekty publiczne i prywatne.

Utrwalona struktura gospodarki z relatywnie wysokim udziałem sektorów tradycyjnych

Pomimo stopniowej dywersyfikacji, istotna część gospodarki powiatu nadal opiera się na sektorach tradycyjnych, w tym działalności przemysłowej i usługach o niskim stopniu zaawansowania technologicznego. Ogranicza to tempo transformacji gospodarczej oraz zdolność do tworzenia wysokopłatnych miejsc pracy, szczególnie dla osób młodych i wysoko wykwalifikowanych. Pojawia się w tym kontekście dysonans między dążeniem mieszkańców do podnoszenia swoich kwalifikacji a możliwościami ich wykorzystania na rynku pracy.

Nierównomierna dynamika rozwoju w układzie wewnętrznym powiatu

Występują różnicowania pomiędzy poszczególnymi częściami powiatu, zarówno w zakresie aktywności gospodarczej, jak i dostępu do niektórych usług publicznych oraz infrastruktury. Część gmin i miast wykazuje większą dynamikę rozwojową, podczas gdy inne pozostają w relatywnie słabszej pozycji. Może to prowadzić do narastania wewnętrznych dysproporcji rozwojowych.

Ograniczenia finansowe i inwestycyjne jednostek samorządowych

Możliwości inwestycyjne powiatu oraz części gmin są ograniczane przez uwarunkowania finansowe, w tym rosnące koszty bieżącego funkcjonowania usług publicznych. Wysoki udział wydatków obligatoryjnych ogranicza przestrzeń do realizacji nowych przedsięwzięć rozwojowych, co wymaga poszukiwania zewnętrznych źródeł finansowania oraz intensyfikacji współpracy partnerskiej.

Fragmentacja systemów transportu publicznego w skali lokalnej

Pomimo korzystnego położenia komunikacyjnego w układzie regionalnym, wewnętrzna spójność systemu transportu publicznego w powiecie pozostaje ograniczona. Różnice w organizacji przewozów pomiędzy poszczególnymi gminami oraz niewystarczająca integracja rozkładów jazdy utrudniają pełne wykorzystanie potencjału mobilności mieszkańców, szczególnie w dojazdach do pracy, szkół i usług.

Ograniczona dostępność niektórych usług wyższego rzędu w skali powiatu

Mimo rozbudowanego systemu usług publicznych, część potrzeb mieszkańców w zakresie usług specjalistycznych (np. wybrane usługi medyczne, edukacyjne czy kulturalne) realizowana jest poza granicami powiatu – w szczególności w Rybniku lub aglomeracji katowickiej. Oznacza to odpływ części aktywności funkcjonalnej do większych ośrodków miejskich.

Wyzwania związane z modernizacją infrastruktury publicznej

Część infrastruktury publicznej, w tym obiektów edukacyjnych, zdrowotnych i administracyjnych, wymaga modernizacji oraz dostosowania do współczesnych standardów technicznych i energetycznych. Ograniczenia te wpływają na efektywność świadczenia usług oraz generują dodatkowe koszty eksploatacyjne.

Zależność rozwojowa od otoczenia metropolitalnego

Bliskość dużych ośrodków miejskich, takich jak aglomeracja rybnicka oraz Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia, stanowi jednocześnie szansę i wyzwanie. Z jednej strony umożliwia korzystanie z ich potencjału, z drugiej – powoduje silną konkurencję o mieszkańców, inwestycje i zasoby ludzkie, co może osłabiać lokalną bazę rozwojową.

2.4. Kluczowe procesy i trendy (otoczenie strategiczne powiatu wodzisławskiego)

Powiat wodzisławski funkcjonuje w otoczeniu dynamicznych procesów społecznych, gospodarczych, technologicznych i polityczno-prawnych, które w sposób istotny kształtują jego przyszłe możliwości rozwojowe. Zjawiska te mają charakter długofalowy i w dużej mierze niezależny od działań lokalnych, jednak ich skutki będą bezpośrednio oddziaływać na system usług publicznych, strukturę rynku pracy oraz funkcjonowanie wspólnoty lokalnej.

Przyspieszające procesy starzenia się społeczeństwa w skali regionalnej i krajowej

W całym regionie obserwuje się systematyczny wzrost udziału osób starszych w strukturze ludności, co wynika zarówno z wydłużania się długości życia, jak i niskiej diety. Trend ten będzie szczególnie istotny dla powiatu wodzisławskiego, wpływając na rosnące zapotrzebowanie na usługi zdrowotne, opiekuńcze oraz społeczne, a jednocześnie ograniczając zasoby rynku pracy. Oznacza to konieczność przebudowy modelu świadczenia usług publicznych w kierunku większej integracji i efektywności.

Narastające zróżnicowania pokoleniowe i zmiana systemów wartości

Współczesne procesy społeczne charakteryzują się coraz wyraźniejszym zróżnicowaniem między generacjami, zarówno w zakresie stylu życia, jak i oczekiwań wobec instytucji publicznych. Młodsze pokolenia wykazują większe oczekiwania w zakresie jakości usług, dostępności cyfrowej, elastyczności oraz możliwości samorealizacji, podczas gdy starsze grupy społeczne częściej koncentrują się na stabilności, dostępności i tradycyjnych formach świadczenia usług. Różnice te mają charakter dynamiczny i mogą się pogłębiać, co wymusza na jednostkach samorządu terytorialnego, w tym powiecie, konieczność jednoczesnego adresowania zróżnicowanych i zmieniających się potrzeb społecznych. Oznacza to rosnące znaczenie segmentacji usług publicznych oraz elastyczności ich organizacji.

Transformacja rynku pracy w kierunku większej elastyczności i mobilności

Rynek pracy w skali regionalnej ulega stopniowej zmianie w kierunku większej mobilności pracowników, wzrostu znaczenia pracy usługowej oraz rozwoju form elastycznego zatrudnienia. Coraz większe znaczenie mają dojazdy międzygminne i międzyregionalne, w tym w ramach powiązań z Rybnikiem oraz Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolią. Dla powiatu oznacza to konieczność dostosowania systemu edukacji i transportu do bardziej dynamicznych wzorców funkcjonowania mieszkańców.

Przekształcenia struktury gospodarczej w kierunku usług i gospodarki wiedzy

W skali regionalnej obserwuje się stopniowe zmniejszanie znaczenia tradycyjnego przemysłu na rzecz usług, logistyki, sektora kreatywnego oraz działalności opartej na wiedzy i nowych technologiach. Proces ten jest nierównomierny przestrzennie, jednak wywiera presję na obszary o przemysłowym dziedzictwie, takie jak powiat wodzisławski. Wymaga to adaptacji lokalnych systemów kształcenia oraz wspierania nowych branż gospodarki.

Rosnące znaczenie jakości usług publicznych jako czynnika lokalizacyjnego

W warunkach konkurencji między jednostkami terytorialnymi coraz większe znaczenie zyskuje jakość i dostępność usług publicznych, w tym edukacji, ochrony zdrowia, transportu oraz usług społecznych. Oznacza to, że powiaty i gminy konkurują nie tylko inwestycjami, ale również jakością codziennego funkcjonowania mieszkańców. W tym kontekście powiat wodzisławski znajduje się w obszarze bezpośredniej konkurencji z ośrodkami aglomeracyjnymi.

Rozwój integracji funkcjonalnej w układach metropolitalnych i przygranicznych

Obserwuje się postępującą integrację funkcjonalną obszarów miejskich i ich otoczenia, zarówno w ramach aglomeracji rybnickiej, jak i oddziaływania Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Równolegle rozwija się integracja transgraniczna z Republiką Czeską, obejmująca rynek pracy, usługi i mobilność mieszkańców. Procesy te zwiększają znaczenie powiatu jako obszaru pośredniczącego w przepływach funkcjonalnych.

Cyfryzacja usług publicznych i zmiana sposobu ich świadczenia

Postępująca cyfryzacja administracji publicznej oraz usług społecznych prowadzi do zmiany sposobu ich organizacji i dostarczania. Coraz większe znaczenie mają rozwiązania cyfrowe, zdalny dostęp do usług oraz integracja systemów informacyjnych. Wymaga to od jednostek samorządu terytorialnego, w tym powiatu, dostosowania kompetencji organizacyjnych oraz infrastruktury technicznej.

Zmiany w modelu mobilności mieszkańców

Wzrasta znaczenie codziennej mobilności związanej z pracą, edukacją i dostępem do usług, przy jednoczesnym rozproszeniu miejsc aktywności życiowej mieszkańców. Oznacza to większe znaczenie transportu publicznego, integracji systemów komunikacyjnych oraz dostępności przestrzennej usług. Dla powiatu wodzisławskiego szczególne znaczenie ma spójność wewnętrzna systemu mobilności.

Wzrost znaczenia polityk klimatycznych i energetycznych na poziomie lokalnym

Transformacja energetyczna oraz polityki klimatyczne coraz silniej wpływają na funkcjonowanie jednostek samorządu terytorialnego. Dotyczy to zarówno modernizacji infrastruktury publicznej, jak i zmian w gospodarce lokalnej. W dłuższej perspektywie będzie to wymagało inwestycji w efektywność energetyczną oraz dostosowanie usług publicznych do nowych standardów środowiskowych.

Wzrost niestabilności otoczenia międzynarodowego i implikacje dla bezpieczeństwa lokalnego

Otoczenie globalne charakteryzuje się rosnącą nieprzewidywalnością, wynikającą z napięć geopolitycznych, w tym agresywnej polityki Federacji Rosyjskiej, konfliktów zbrojnych we wschodniej części Europy oraz napięć handlowych pomiędzy głównymi blokami gospodarczymi. Zjawiska te wpływają pośrednio na funkcjonowanie jednostek samorządu terytorialnego poprzez oddziaływanie na bezpieczeństwo energetyczne, stabilność gospodarczą oraz systemy zarządzania kryzysowego. W konsekwencji rośnie znaczenie lokalnych struktur odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, w tym systemów zarządzania kryzysowego, ochrony ludności oraz odporności infrastruktury publicznej. Dla powiatu wodzisławskiego oznacza to konieczność uwzględniania komponentu bezpieczeństwa w planowaniu usług publicznych oraz wzmacniania współpracy instytucjonalnej w tym obszarze.

2.5. Napięcia rozwojowe powiatu wodzisławskiego

Powiat wodzisławski funkcjonuje w warunkach nakładających się procesów transformacyjnych, które powodują powstawanie istotnych napięć rozwojowych. Nie mają one charakteru wyłącznie problemowego, lecz wynikają z równoczesnego oddziaływania zasobów, ograniczeń oraz trendów otoczenia. Ich identyfikacja stanowi kluczowy element przejścia od diagnozy do określenia kierunków strategicznych.

Rosnące potrzeby na zdywersyfikowane usługi publiczne ↔ ograniczenia organizacyjne i finansowe ich świadczenia

Z jednej strony obserwuje się wzrost zapotrzebowania na usługi publiczne, szczególnie w obszarze ochrony zdrowia, polityki społecznej i edukacji, wynikający z procesów demograficznych i starzenia się społeczeństwa. Z drugiej strony jednostki samorządowe, w tym powiat, funkcjonują w warunkach ograniczonych zasobów finansowych oraz

rosnących kosztów bieżącego utrzymania usług. Napięcie to wymusza konieczność zwiększania efektywności systemu usług oraz ich lepszej integracji.

Potencjał funkcjonalnego pogranicza ↔ bariery instytucjonalne integracji transgranicznej

Położenie przy granicy z Czechami oraz faktyczna mobilność mieszkańców tworzą warunki dla rozwoju zintegrowanego obszaru funkcjonalnego. Jednocześnie różnice systemowe, prawne i organizacyjne pomiędzy krajami ograniczają pełne wykorzystanie tego potencjału. Napięcie to wskazuje na potrzebę wzmocnienia mechanizmów współpracy instytucjonalnej oraz rozwiązań ułatwiających codzienną transgraniczną mobilność.

Bliskość dużych ośrodków miejskich ↔ odpływ zasobów ludzkich i funkcji rozwojowych

Powiat korzysta z sąsiedztwa aglomeracji rybnickiej oraz Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, co zwiększa dostęp mieszkańców do rynku pracy i usług wyższego rzędu. Jednocześnie bliskość tych ośrodków generuje presję migracyjną oraz odpływ części aktywnych i wykwalifikowanych mieszkańców, co osłabia lokalną bazę rozwojową. Napięcie to dotyczy równowagi między „korzystaniem z metropolii” a „utrzymaniem potencjału wewnętrznego”.

Rozwijające się oczekiwania jakości usług publicznych ↔ tradycyjne modele ich świadczenia

Mieszkańcy, zwłaszcza młodsze pokolenia, oczekują usług publicznych bardziej dostępnych, cyfrowych, elastycznych i zindywidualizowanych. Jednocześnie część systemów instytucjonalnych nadal opiera się na modelach organizacyjnych o niskiej elastyczności i ograniczonej integracji. Napięcie to dotyczy konieczności modernizacji sposobu świadczenia usług bez utraty ich powszechności i dostępności.

Transformacja gospodarcza regionu ↔ ograniczona zdolność adaptacyjna rynku pracy

Proces odchodzenia od tradycyjnych sektorów przemysłowych i rozwój nowych branż (usługi, logistyka, MŚP, zielona gospodarka) tworzy nowe możliwości rozwoju. Jednocześnie struktura kwalifikacji części mieszkańców oraz nieunikniona inercja systemu edukacji pozostają w pewnej sprzeczności z tymi zmianami. Napięcie to wskazuje na potrzebę lepszego powiązania edukacji, rynku pracy i polityki rozwojowej.

Policentryczna struktura powiatu ↔ potrzeba silniejszej integracji funkcjonalnej

Rozproszona struktura osadnicza sprzyja dostępności usług i różnorodności funkcji, jednak jednocześnie utrudnia pełną integrację systemów transportowych, usługowych i planistycznych. Napięcie to dotyczy równowagi między lokalną autonomią poszczególnych ośrodków a potrzebą spójnego zarządzania całym powiatem.

Rosnące znaczenie bezpieczeństwa i odporności systemowej ↔ ograniczone lokalne narzędzia reagowania

Zwiększająca się niestabilność otoczenia międzynarodowego oraz rosnące znaczenie bezpieczeństwa (energetycznego, infrastrukturalnego i społecznego) wymagają wzmocnienia lokalnych systemów zarządzania kryzysowego. Jednocześnie zakres kompetencji i zasobów powiatu w tym obszarze jest ograniczony, co tworzy napięcie między rosnącymi oczekiwaniami a możliwościami działania.

Zróżnicowanie pokoleniowe ↔ jednolite modele świadczenia usług publicznych

Coraz większe różnice w oczekiwaniach pomiędzy grupami wiekowymi powodują, że jednolite modele świadczenia usług publicznych stają się niewystarczające. Młodsze pokolenia oczekują większej cyfryzacji i elastyczności, podczas gdy starsze grupy wymagają stabilności i dostępności tradycyjnych form usług. Napięcie to wymusza konieczność projektowania systemów usług zdolnych do równoległego obsługiwanie różnych potrzeb.

2.6. Kluczowe wyzwania rozwojowe powiatu wodzisławskiego

Powiat wodzisławski stoi wobec zestawu wyzwań o charakterze strukturalnym i długookresowym, które wynikają z nakładania się procesów demograficznych, gospodarczych, przestrzennych, instytucjonalnych oraz środowiskowych. Wyzwania te wyznaczają ramy dla działań strategicznych i określają kierunki niezbędnych zmian w sposobie funkcjonowania powiatu jako jednostki świadczącej usługi publiczne i koordynującej rozwój lokalny.

Przebudowa systemu usług publicznych w warunkach rosnących i zróżnicowanych potrzeb społecznych

Kluczowym wyzwaniem jest dostosowanie systemu usług publicznych do zmieniającej się struktury demograficznej oraz rosnących oczekiwań mieszkańców. Obejmuje to konieczność zwiększenia efektywności, integracji oraz elastyczności świadczenia usług w obszarach edukacji, zdrowia i polityki społecznej, przy jednoczesnym utrzymaniu ich powszechnej dostępności. Szczęólnego znaczenia nabiera koordynacja między instytucjami powiatowymi oraz rozwój usług „szytych na miarę”, odpowiadających na różne potrzeby użytkowników.

Utrzymanie i wzmacnianie lokalnej bazy demograficznej i kapitału ludzkiego

Istotnym wyzwaniem pozostaje ograniczenie odpływu mieszkańców, zwłaszcza młodszych i aktywnych zawodowo, oraz tworzenie warunków sprzyjających ich pozostaniu i powrotom. Wymaga to nie tylko działań w obszarze rynku pracy, ale również podnoszenia atrakcyjności życia w powiecie – w tym jakości usług publicznych, dostępności mieszkań, oferty edukacyjnej i możliwości rozwoju zawodowego. Kluczowe jest także wspieranie aktywności osób starszych jako istotnego zasobu społecznego.

Wzmocnienie zdolności adaptacyjnej gospodarki lokalnej

Wyzwanie stanowi przyspieszenie procesu transformacji gospodarczej w kierunku większej różnorodności branżowej i wyższej wartości dodanej. Oznacza to potrzebę lepszego powiązania systemu edukacji, rynku pracy oraz lokalnych przedsiębiorstw, a także wspierania rozwoju kompetencji przyszłości. Istotne jest również tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości oraz wykorzystania lokalnych przewag, takich jak położenie komunikacyjne czy zasoby kadrowe.

Zbudowanie spójnego systemu mobilności wewnętrznej i funkcjonalnej integracji powiatu

Wyzwaniem jest poprawa spójności transportowej i funkcjonalnej powiatu, tak aby umożliwić sprawne przemieszczanie się mieszkańców pomiędzy ośrodkami miejskimi i obszarami wiejskimi oraz lepsze wykorzystanie istniejącej infrastruktury. Obejmuje to integrację transportu publicznego, dostosowanie rozkładów do potrzeb mieszkańców oraz powiązanie systemów komunikacyjnych z rynkiem pracy i edukacją.

Wykorzystanie potencjału pogranicza jako przestrzeni codziennej integracji funkcjonalnej

Kluczowym wyzwaniem jest przejście od okazjonalnej współpracy transgranicznej do trwałej integracji funkcjonalnej z obszarem Czech, obejmującej rynek pracy, usługi oraz mobilność mieszkańców. Wymaga to rozwoju rozwiązań ułatwiających codzienne funkcjonowanie w układzie transgranicznym, a także wzmacniania współpracy instytucjonalnej i infrastrukturalnej.

Podniesienie jakości i nowoczesności zarządzania usługami publicznymi

Wyzwanie stanowi modernizacja sposobu organizacji i świadczenia usług publicznych poprzez większe wykorzystanie narzędzi cyfrowych, integrację systemów oraz wdrażanie podejścia zorientowanego na użytkownika. Obejmuje to także rozwój kompetencji kadr oraz wdrażanie nowych modeli zarządzania opartych na współpracy i danych. Kluczowe jest zwiększenie przejrzystości i dostępności usług dla mieszkańców.

Wzmocnienie odporności systemu lokalnego na zmiany otoczenia zewnętrznego

Wyzwanie dotyczy zwiększenia zdolności powiatu do reagowania na nieprzewidywalne zmiany, w tym kryzysy gospodarcze, energetyczne i geopolityczne. Obejmuje to rozwój systemów zarządzania kryzysowego, ochrony ludności oraz zapewnienia ciągłości działania instytucji publicznych. Istotne jest także wzmacnianie współpracy z innymi szczeblami administracji i partnerami lokalnymi.

Zarządzanie różnorodnością pokoleniową w systemie usług publicznych

Wyzwanie stanowi jednoczesne odpowiadanie na zróżnicowane i zmienne potrzeby różnych grup wiekowych, przy zachowaniu spójności i efektywności systemu usług

publicznych. Wymaga to projektowania rozwiązań elastycznych, wielokanałowych i dostępnych zarówno w formie tradycyjnej, jak i cyfrowej. Kluczowe jest także budowanie dialogu międzypokoleniowego oraz uwzględnianie różnych perspektyw w planowaniu usług.

Zapewnienie trwałego potencjału finansowego Powiatu w warunkach transformacji i zmian demograficznych

Transformacja gospodarki Górnego Śląska, zmiany w strukturze zatrudnienia oraz niekorzystne trendy demograficzne ograniczają potencjał dochodowy Powiatu Wodzisławskiego, przy jednoczesnym wzroście presji na finansowanie usług publicznych i inwestycji rozwojowych. W tych warunkach jednym z kluczowych wyzwań staje się budowanie odporności finansowej Powiatu, rozumianej jako zdolność do utrzymania stabilności finansów publicznych, zapewnienia ciągłości realizacji zadań oraz zachowania zdolności do finansowania rozwoju pomimo zmieniających się uwarunkowań społeczno-gospodarczych. Osiągnięcie tego celu będzie wymagało wzmacniania lokalnej bazy gospodarczej i dochodowej, skutecznego pozyskiwania środków zewnętrznych, dywersyfikacji źródeł finansowania oraz podnoszenia efektywności zarządzania finansami publicznymi. Wysoka odporność finansowa stanie się warunkiem zachowania trwałego potencjału rozwojowego Powiatu i utrzymania wysokiej jakości usług świadczonych na rzecz mieszkańców.

2.7. Wnioski strategiczne z diagnozy

Przeprowadzona diagnoza wskazuje, że powiat wodzisławski znajduje się w fazie złożonej transformacji, w której równocześnie ujawniają się oryginalne zasoby rozwojowe oraz istotne ograniczenia strukturalne. Kluczowym wnioskiem jest konieczność przejścia od modelu funkcjonowania opartego na realizacji zadań w sposób sektorowy do podejścia bardziej zintegrowanego, elastycznego i zorientowanego na użytkownika usług publicznych.

Priorytetem rozwojowym powinno być budowanie zintegrowanego systemu usług publicznych wysokiej jakości

Zakres kompetencji powiatu oraz skala jego oddziaływania wskazują, że jego główną rolą w procesie rozwoju jest organizacja i koordynacja usług publicznych o znaczeniu ponadgminnym. Oznacza to konieczność przejścia od zarządzania poszczególnymi instytucjami do zarządzania całym systemem usług – w sposób skoordynowany, efektywny i odpowiadający na zróżnicowane potrzeby mieszkańców.

Rozwój powiatu powinien koncentrować się na podnoszeniu jakości życia jako głównym czynnikiem konkurencyjności

W warunkach silnej konkurencji ze strony większych ośrodków miejskich, powiat nie może opierać swojej pozycji wyłącznie na przyciąganiu inwestycji. Kluczowe znaczenie ma jakość codziennego funkcjonowania mieszkańców, obejmująca dostępność usług,

warunki życia, mobilność oraz poczucie bezpieczeństwa. To właśnie te elementy decydują o atrakcyjności osiedleńczej i stabilności demograficznej.

Niezbędne jest wzmocnienie funkcji integracyjnej powiatu w układzie wewnętrznym i zewnętrznym

Policentryczna struktura osadnicza oraz zróżnicowanie wewnętrzne powiatu wymagają silniejszej koordynacji działań w skali całego obszaru. Jednocześnie powiat powinien aktywnie wykorzystywać swoje położenie w układzie regionalnym i transgranicznym, pełniąc rolę podmiotu integrującego przepływy funkcjonalne – zarówno wewnętrzne, jak i w relacjach z otoczeniem.

Transformacja gospodarcza powinna być wspierana poprzez działania w obszarze kapitału ludzkiego i usług

Zakres kompetencji powiatu wskazuje, że jego wpływ na rozwój gospodarczy ma charakter pośredni, realizowany głównie poprzez edukację, rynek pracy i usługi społeczne. Oznacza to konieczność koncentracji na dostosowaniu systemu kształcenia oraz wsparcia dla mieszkańców w procesach zmiany zawodowej, zamiast bezpośredniego oddziaływania na strukturę gospodarki.

Zarządzanie rozwojem wymaga przejścia do modelu opartego na partnerstwie i współodpowiedzialności

Skala i złożoność wyzwań rozwojowych przekraczają możliwości działania pojedynczej instytucji. Powiat powinien pełnić rolę inicjatora i koordynatora współpracy pomiędzy gminami, instytucjami publicznymi, organizacjami społecznymi i sektorem gospodarczym. Kluczowe jest budowanie trwałych mechanizmów współpracy oraz angażowanie mieszkańców w procesy rozwojowe.

Konieczne jest zwiększenie zdolności adaptacyjnej i elastyczności działania powiatu

Zmieniające się uwarunkowania demograficzne, gospodarcze i geopolityczne wymagają odejścia od sztywnych modeli planowania na rzecz podejścia bardziej adaptacyjnego. Oznacza to rozwój mechanizmów monitorowania zmian, szybkiego reagowania oraz aktualizacji działań w trakcie realizacji strategii.

Wzmacnianie odporności systemu lokalnego powinno stać się integralnym elementem polityki rozwojowej

W obliczu rosnącej niepewności otoczenia istotne jest budowanie zdolności powiatu do radzenia sobie z sytuacjami kryzysowymi. Dotyczy to zarówno infrastruktury publicznej, jak i organizacji usług oraz współpracy instytucjonalnej. Odporność systemowa powinna być traktowana jako element jakości zarządzania publicznego.

Zróżnicowanie społeczne i pokoleniowe wymaga bardziej zindywidualizowanego podejścia do usług

Rosnące zróżnicowanie potrzeb mieszkańców oznacza konieczność odchodzenia od jednolitych modeli świadczenia usług publicznych. Powiat powinien rozwijać rozwiązania elastyczne, dostępne w różnych formach i dostosowane do różnych grup użytkowników, przy jednoczesnym zachowaniu spójności systemu.

3. UKIERUNKOWANIE STRATEGICZNEGO ROZWOJU POWIATU WODZISŁAWSKIEGO

3.1. Wizja rozwoju powiatu wodzisławskiego do 2035 roku

Wizja rozwoju powiatu wodzisławskiego do roku 2035 stanowi syntetyczne ujęcie pożądanego kierunku zmian oraz docelowego modelu funkcjonowania powiatu. Nie jest ona jedynie opisem aspiracji, lecz wynika bezpośrednio z przeprowadzonej diagnozy, w tym identyfikacji zasobów, ograniczeń, trendów oraz napięć rozwojowych. Wizja koncentruje się na tych obszarach, w których powiat – w ramach swoich kompetencji – może w sposób realny i trwały oddziaływać na jakość życia mieszkańców. Jej istotą jest wskazanie roli powiatu jako organizatora usług publicznych, podmiotu integrującego działania rozwojowe oraz partnera dla gmin i innych interesariuszy. Wizja pełni funkcję nadrzędnego punktu odniesienia dla dalszych elementów strategii, w szczególności dla formułowania celów strategicznych i operacyjnych.

Powiat wodzisławski w 2035 roku to:

**lokalne centrum zintegrowanych, wysokiej jakości usług publicznych,
zapewniające mieszkańcom satysfakcjonujący poziom bezpieczeństwa
i komfort życia,
skutecznie wykorzystujące powiązania komunikacyjne z kluczowymi
aglomeracjami regionu, położenie na pograniczu polsko-czeskim, aktywność
społeczności lokalnych oraz dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe
na rzecz transformacji powiatu postprzemysłowego w obszar rozwoju nowej
generacji.**

Interpretacja wizji

Wizja zakłada, że powiat wodzisławski rozwija się przede wszystkim poprzez wzmacnianie swojej kluczowej funkcji jako organizatora i integratora usług publicznych o znaczeniu ponadgminnym. System edukacji, ochrony zdrowia, polityki społecznej i mobilności funkcjonuje w sposób spójny, nowoczesny i dostosowany do zróżnicowanych potrzeb mieszkańców.

Istotnym elementem wizji jest zapewnienie wielowymiarowego bezpieczeństwa mieszkańców, rozumianego nie tylko jako bezpieczeństwo publiczne, ale również zdrowotne, społeczne, środowiskowe i infrastrukturalne. Powiat rozwija zdolności w zakresie zarządzania kryzysowego, ochrony ludności oraz zapewnienia ciągłości działania usług publicznych, wzmacniając swoją odporność na zmiany i sytuacje nadzwyczajne.

Powiat wykorzystuje swoje położenie przygraniczne oraz dostępność komunikacyjną, w tym przebieg autostrady A1 i powiązania z Czechami, jako realny zasób rozwojowy. Pogranicze staje się przestrzenią codziennego funkcjonowania mieszkańców, obejmującą mobilność, rynek pracy i dostęp do usług.

W warunkach transformacji postprzemysłowej powiat koncentruje się na podnoszeniu jakości życia mieszkańców, wspieraniu adaptacji do zmian na rynku pracy oraz rozwijaniu usług

odpowiadających na nowe potrzeby społeczne. Istotną rolę odgrywa tu system edukacji oraz instytucje rynku pracy, wspierające rozwój kompetencji i aktywności zawodowej.

Ważnym kierunkiem rozwoju jest także wykorzystanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego powiatu jako zasobu podnoszącego jakość życia oraz atrakcyjność miejsca zamieszkania. Obejmuje to zarówno ochronę i rozwój terenów zielonych, jak i pielęgnowanie śląskiej tradycji oraz lokalnej tożsamości, które wzmacniają spójność społeczną i unikalny charakter powiatu.

Powiat wodzisławski pozostaje obszarem o silnej tożsamości regionalnej, zakorzenionej w tradycji Górnego Śląska, która wzmacnia kapitał społeczny i sprzyja współpracy. Jednocześnie wykorzystuje swoją lokalizację w sąsiedztwie Rybnika oraz Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii oferując atrakcyjne warunki życia przy zachowaniu dostępu do funkcji metropolitalnych.

Zarządzanie rozwojem powiatu opiera się na partnerstwie, elastyczności i zdolności do reagowania na zmiany, co pozwala skutecznie odpowiadać na wyzwania demograficzne, gospodarcze i społeczne, a także budować trwałe podstawy rozwoju w długiej perspektywie.

3.2. Cele strategiczne rozwoju powiatu wodzisławskiego do 2035 roku

Cele strategiczne stanowią rozwinięcie wizji rozwoju i określają kluczowe punkty ciężkości w kształtowaniu przyszłości powiatu wodzisławskiego w perspektywie do roku 2035. Ich sformułowanie opiera się na wnioskach z diagnozy oraz identyfikacji najważniejszych wyzwań rozwojowych, przy uwzględnieniu zakresu kompetencji powiatu oraz jego roli w systemie samorządu terytorialnego. Cele strategiczne mają charakter przekrojowy i odnoszą się do najważniejszych obszarów funkcjonowania powiatu, takich jak usługi publiczne, jakość życia mieszkańców, bezpieczeństwo oraz powiązania funkcjonalne. Każdy z celów wyznacza kierunek zmiany, który powinien zostać osiągnięty poprzez skoordynowane działania różnych podmiotów, przy zachowaniu partnerstwa z gminami oraz innymi instytucjami. Cele strategiczne tworzą spójną strukturę, stanowiącą podstawę dla określenia bardziej szczegółowych celów operacyjnych.

Cel strategiczny 1	Zintegrowany system usług publicznych wysokiej jakości
<i>Powiat rozwija spójny, efektywny i dostępny system usług publicznych o znaczeniu ponadgminnym, odpowiadający na zróżnicowane potrzeby mieszkańców. Kluczowe znaczenie ma integracja usług w obszarach edukacji, ochrony zdrowia, polityki społecznej oraz mobilności, a także ich dostosowanie do zmian demograficznych i społecznych. System usług publicznych funkcjonuje w oparciu o współpracę instytucji powiatowych i gminnych, wykorzystuje narzędzia cyfrowe oraz podejście zorientowane na użytkownika. Zapewnia wysoką jakość, dostępność przestrzenną i funkcjonalną oraz zdolność do elastycznego reagowania na zmieniające się potrzeby mieszkańców.</i>	
Cel strategiczny 2	Powiat jako przestrzeń wysokiej jakości życia i atrakcyjnego osiedlania się
<i>Powiat wzmacnia swoją atrakcyjność jako miejsce życia, oferując korzystne warunki dla różnych grup mieszkańców – zarówno rodzin, osób młodych, jak i seniorów. Kluczowe</i>	

znaczenie ma dostępność usług publicznych, jakość przestrzeni, bezpieczeństwo oraz możliwości rozwoju osobistego i zawodowego. Rozwój opiera się na wykorzystaniu miejsko-wiejskiego charakteru powiatu, zapewniającego różnorodność stylów życia, oraz na wzmacnianiu jego funkcji jako alternatywy dla dużych ośrodków miejskich, przy zachowaniu dobrej dostępności do ich zasobów.	
Cel strategiczny 3	Powiat odporny i bezpieczny w zmiennym otoczeniu
Powiat rozwija zdolności do zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańców w wymiarze publicznym, społecznym, zdrowotnym, środowiskowym i infrastrukturalnym. Kluczowe znaczenie ma wzmacnianie systemów, ochrony ludności i obrony cywilnej oraz zarządzania kryzysowego oraz zapewnienie ciągłości działania usług publicznych. Jednocześnie powiat zwiększa swoją odporność na zmiany zewnętrzne – gospodarcze, energetyczne i geopolityczne – poprzez rozwój współpracy instytucjonalnej, modernizację infrastruktury oraz wdrażanie elastycznych modeli zarządzania.	
Cel strategiczny 4	Aktywne wykorzystanie położenia i zasobów dla rozwoju powiązań funkcjonalnych i wzmocnienia pozycji powiatu
Powiat wykorzystuje swoje położenie przygraniczne, dostępność komunikacyjną oraz relacje z otoczeniem regionalnym do wzmacniania swojej pozycji funkcjonalnej. Obejmuje to rozwój powiązań z Czechami, wykorzystanie bliskości Rybnika oraz miast Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, a także poprawę spójności wewnętrznej. Istotnym kierunkiem jest również wykorzystanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego jako zasobu rozwojowego, wzmacniającego jakość życia mieszkańców, tożsamość powiatu oraz rozwój ponadlokalnych funkcji turystycznych i rekreacyjnych.	

3.3. Cele operacyjne i kierunki działań

Cele operacyjne oraz odpowiadające im kierunki działań stanowią uszczegółowienie celów strategicznych i przekładają je na poziom praktycznej interwencji publicznej. Ich konstrukcja uwzględnia zarówno wnioski z diagnozy, jak i priorytety wskazane przez decydentów oraz interesariuszy lokalnych. Cele operacyjne mają charakter bardziej konkretny i odnoszą się do wybranych obszarów działania powiatu, w których możliwe jest podejmowanie bezpośrednich działań organizacyjnych, inwestycyjnych lub koordynacyjnych. Kierunki działań wskazują natomiast główne sposoby realizacji celów operacyjnych, pozostawiając jednocześnie elastyczność w doborze konkretnych przedsięwzięć w trakcie wdrażania strategii. Takie podejście umożliwia zachowanie równowagi pomiędzy precyzją planowania a zdolnością adaptacji do zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych.

Cele operacyjne	Kierunki działań
Cel strategiczny 1: Zintegrowany system usług publicznych wysokiej jakości	
1.1. Systemowe, zintegrowane oparte na danych, zarządzanie usługami publicznymi uwzględniające trendy społeczno-demograficzne	K.1. Stały monitoring procesów demograficznych w powiecie (struktura wieku, migracje, aktywność zawodowa) oraz trendów w otoczeniu. K.2. Dostosowywanie polityk publicznych i przekształcanie oferty usług publicznych

	(edukacja, zdrowie, polityka społeczna) w oparciu o analizę trendów demograficznych – ujęcie bieżące i perspektywiczne. K.3. Integracja i podnoszenie efektywności świadczenia usług społecznych we współpracy instytucji powiatowych (m. in. PCPR, OPS, PUP) oraz instytucji gminnych.
1.2. Rozwój usług dla seniorów i osób wymagających wsparcia	K.4. Przekształcanie systemu wsparcia rodzin, osób starszych i osób z niepełnosprawnościami z uwzględnieniem zachodzących zmian społecznych (w tym deinstytucjonalizacja usług społecznych). K.5. Rozwój dziennych form opieki i usług środowiskowych (np. teleopieka, usługi mobilne). K.6. Wsparcie opiekunów osób niesamodzielnych. K.7. Wzmacnianie dostępności usług w miejscu zamieszkania. K.8. Rozwój systemu pieczy zastępczej i podnoszenie jakości opieki. K.9. Rozwój mieszkalnictwa treningowego i wspomagane. K.10. Koordynacja działań w zakresie opieki długoterminowej.
1.3. Rozwój usług zdrowotnych i opiekuńczych dostosowanych do zmian demograficznych	K.11. Modernizacja i dostosowywanie oferty szpitala powiatowego do potrzeb mieszkańców (w ramach wyznaczanych przez poziom finansowania z NFZ). K.12. Rozwój opieki geriatrycznej, rehabilitacyjnej i długoterminowej. K.13. Integracja usług zdrowotnych i społecznych (opieka środowiskowa, wsparcie domowe).
1.4. Nowoczesne zarządzanie usługami publicznymi i ich cyfryzacja	K.14. Wdrażanie narzędzi cyfrowych w usługach publicznych. K.15. Integracja systemów obsługi mieszkańców.
Cel strategiczny 2: Powiat jako przestrzeń wysokiej jakości życia i atrakcyjnego osiedlania się	
2.1. Wykorzystanie dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego dla jakości życia	K.16. Promowanie atrakcyjności osiedleńczej powiatu w oparciu o wykorzystanie lokalnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego. K.17. Udział w procesach rewitalizacji, w tym podnoszeniu wartości przyrodniczej

	przestrzeni powiatu oraz rekultywacji terenów. K.18. Wspieranie inicjatyw kulturalnych i lokalnej tożsamości.
2.2. Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców	K.19. Programy aktywizacji osób dorosłych i seniorów (przedsiębiorczość, edukacja, kultura, wolontariat). K.20. Wspólne przedsięwzięcia aktywizujące podejmowane z sektorem pozarządowym i biznesem – aktywizacja ekonomiczna mieszkańców, integracja społeczna i aktywność lokalna.
2.3. Dostosowywanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy i zmian społecznych	K.21. Modernizacja wyposażenia i oferty szkół ponadpodstawowych. K.22. Podnoszenie atrakcyjności szkolnictwa branżowego i technicznego oraz wykorzystywanie doświadczeń Branżowego Centrum Umiejętności. K.23. Współpraca szkół z pracodawcami i instytucjami rynku pracy. K.24. Wzmacnianie doradztwa zawodowego.
2.4. Wspieranie lokalnej przedsiębiorczości i zatrudnienia	K.25. Wsparcie MŚP poprzez doradztwo i rozwój kompetencji. K.26. Wykorzystanie środków zewnętrznych (KFS, UE) na rzecz rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i tworzenia miejsc pracy. K.27. Prognozowanie popytu na kwalifikacje na lokalnym rynku pracy.
Cel strategiczny 3: Powiat odporny i bezpieczny w zmiennym otoczeniu	
3.1. Rozwój systemu zarządzania kryzysowego i ochrony ludności	K.28. Wzmacnianie lokalnych struktur ochrony ludności i obrony cywilnej oraz zarządzania kryzysowego, w tym z udziałem instytucji publicznych i przedsiębiorstw K.29. Rozwój systemów łączności, powiadamiania, ostrzegania i alarmowania mieszkańców o zagrożeniach. K.30. Przygotowanie instytucji do działania w sytuacjach nadzwyczajnych. K.31. Tworzenie miejsc schronienia dla mieszkańców w sytuacji wystąpienia zagrożenia oraz na wypadek zagrożenia wojennego. K.32. Integracja z ponadlokalnymi systemami ochrony ludności i obrony cywilnej. K.33. Podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie reagowania na zagrożenia.

3.2. Zapewnienie ciągłości działania usług publicznych w sytuacjach kryzysowych	K.34. Tworzenie procedur i planów ciągłości działania. K.35. Wzmacnianie odporności infrastruktury publicznej. K.36. Koordynacja działań z innymi instytucjami na wypadek zagrożenia.
3.3. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatycznych	K.37. Podnoszenie skuteczności realizacji działań na rzecz ochrony środowiska, w tym skuteczności kontroli i egzekwowania zachowań proekologicznych. K.38. Wspieranie rozwiązań w zakresie gospodarki obiegu zamkniętego i redukcji odpadów. K.39. Wspieranie transformacji energetycznej i poprawy jakości powietrza. K.40. Podnoszenie efektywności energetycznej infrastruktury powiatowej. K.41. Zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi oraz ochrona wód powierzchniowych i podziemnych. K.42. Ochrona bioróżnorodności i tradycyjnego krajobrazu przyrodniczo-kulturowego. K.43. Działania na rzecz poprawy sytuacji ekologicznej na terenach zdegradowanych (w tym hałdy) oraz nadaniu im nowych funkcji w ramach zrównoważonego rozwoju. K.44. Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców.
Cel strategiczny 4: Aktywne wykorzystanie położenia i zasobów dla rozwoju powiązań funkcjonalnych i wzmocnienia pozycji powiatu	
4.1. Rozwój infrastruktury transportowej i poprawa dostępności komunikacyjnej	K.45. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie zrównoważonego transportu zbiorowego na terenie powiatu wodzisławskiego. K.46. Modernizacja i utrzymanie dróg powiatowych w powiązaniu ze szlakami transportowymi łączącymi powiat z otoczeniem. K.47. Działania na rzecz poprawy dostępności zewnętrznej powiatu z uwzględnieniem transportu zbiorowego do głównych ośrodków usług i pracy w subregionie i regionie. K.48. Integracja systemów transportu zrównoważonego w powiecie (transport zbiorowy, rowerowy, pieszy, elektromobilności).

4.2. Rozwój współpracy i pozyskiwanie środków zewnętrznych	K.49. Aktywne aplikowanie o środki krajowe i europejskie. K.50. Budowanie partnerstw lokalnych i ponadlokalnych wokół projektów i działań o znaczeniu powiatowym. K.51. Inicjowanie i realizacja projektów współpracy transgranicznej i międzygminnej wpisujących się w strategię rozwoju powiatu.
4.3. Rozwój ponadlokalnych funkcji wykorzystujących atuty powiatu.	K.52. Kreowanie i promocja zintegrowanej powiatowej oferty spędzania czasu wolnego oraz oferty innowacyjnej edukacji tworzonej przez Starostwo. K.53. Wykorzystywanie walorów przyrodniczych, historii i kultury powiatu do wzmacniania wizerunku powiatu i jego gmin.
4.4. Efektywne zarządzanie mieniem powiatu	K.54. Promowanie i wdrażanie narzędzi inteligentnego świadczenia usług publicznych i zarządzania lokalną infrastrukturą. K.55. Aktywne zarządzanie przestrzenią i obiektami powiatu na rzecz rozwoju przedsiębiorczości oraz funkcji społecznych, edukacyjnych i inwestycyjnych. K.56. Racjonalizacja gospodarowania zasobami majątkowymi powiatu. K.57. Wzmacnianie kompetencyjne kadr instytucji powiatowych w nawiązaniu do zmian technologicznych i menedżerskich w sektorze publicznym. K.58. Promocja powiatu z uwzględnieniem wspólnych celów strategicznego rozwoju gmin powiatu.

4. SYSTEM WDRAŻANIA STRATEGII ROZWOJU POWIATU WODZISŁAWSKIEGO

4.1. Założenia systemu wdrażania strategii

System wdrażania „Strategii Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego 2035+” opiera się na zestawie zasad organizacyjnych i zarządczych, które mają zapewnić skuteczną, spójną i długookresową realizację przyjętych celów. Przyjęte rozwiązania uwzględniają specyfikę kompetencyjną powiatu oraz konieczność działania w warunkach zmienności otoczenia.

1. Strategia jako narzędzie zarządzania rozwojem

Strategia stanowi nadrzędny dokument wyznaczający kierunki działań powiatu i powinna być bezpośrednio powiązana z bieżącym procesem zarządzania.

Oznacza to w szczególności:

- obowiązek uwzględniania celów strategicznych i operacyjnych w planowaniu budżetu oraz wieloletniej prognozy finansowej,
- powiązanie działań komórek starostwa i jednostek organizacyjnych powiatu z celami operacyjnymi strategii,
- wykorzystywanie strategii jako punktu odniesienia przy podejmowaniu decyzji inwestycyjnych i organizacyjnych,
- uwzględnianie zapisów strategii w dokumentach sektorowych i programowych.

Strategia nie funkcjonuje równolegle do systemu zarządzania, lecz jest jego integralną, centralną składową.

2. Podejście zintegrowane i systemowe

Wdrażanie strategii opiera się na założeniu, że kluczowe wyzwania rozwojowe mają charakter przekrojowy i wymagają koordynacji działań pomiędzy różnymi obszarami funkcjonowania powiatu.

W praktyce oznacza to:

- łączenie działań w obszarach edukacji, zdrowia, polityki społecznej i rynku pracy,
- koordynację działań różnych komórek starostwa i jednostek organizacyjnych powiatu,
- realizację przedsięwzięć o charakterze międzysektorowym,
- unikanie fragmentaryzacji działań i dublowania inicjatyw.

Podejście systemowe oznacza przejście od zarządzania pojedynczymi instytucjami do zarządzania całym systemem usług publicznych.

3. Orientacja na mieszkańca

Wdrażanie strategii podporządkowane jest potrzebom mieszkańców jako głównych odbiorców usług publicznych.

W szczególności oznacza to:

- projektowanie usług w oparciu o rzeczywiste potrzeby różnych grup mieszkańców (dzieci i młodzież, osoby aktywne zawodowo, seniorzy),
- zapewnienie dostępności usług w wymiarze przestrzennym, ekonomicznym i informacyjnym,
- rozwój różnych form świadczenia usług (stacjonarnych, mobilnych, cyfrowych),
- upraszczanie procedur i zwiększanie przejrzystości działania instytucji.

Podejście takie wymaga systematycznego zbierania informacji o potrzebach i doświadczeniach mieszkańców.

4. Podejście adaptacyjne i elastyczność wdrażania

Wdrażanie strategii odbywa się w warunkach zmienności otoczenia, w tym procesów demograficznych, gospodarczych i geopolitycznych.

W związku z tym przyjmuje się:

- możliwość modyfikacji sposobów realizacji celów operacyjnych,
- elastyczne podejście do doboru projektów i działań,
- wykorzystanie wyników monitoringu i ewaluacji do bieżącego korygowania działań,
- unikanie nadmiernego usztywnienia listy przedsięwzięć.

Strategia wyznacza kierunek, natomiast sposób dojścia do celu może ulegać zmianom w zależności od uwarunkowań w powiecie i w jego otoczeniu.

5. Współpraca i partnerstwo (governance)

Skuteczna realizacja strategii wymaga współdziałania wielu podmiotów funkcjonujących na terenie powiatu. System wdrażania zakłada:

- ścisłą współpracę z gminami powiatu wodzisławskiego,
- angażowanie komórek starostwa i jednostek organizacyjnych powiatu w sposób skoordynowany,
- współpracę z organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami oraz różnymi podmiotami zorientowanymi na rozwój mieszkańców (edukacja, rozwój talentów i zainteresowań, dziedzictwo lokalne, sport i rekreacja etc.),
- rozwój partnerstw projektowych i instytucjonalnych.

Powiat pełni rolę koordynatora i inicjatora działań, a nie jedyne ich realizatora.

6. Zarządzanie oparte na danych

Podejmowanie decyzji w procesie wdrażania strategii opiera się na analizie danych oraz wynikach monitoringu. W praktyce oznacza to:

- systematyczne wykorzystywanie danych statystycznych i administracyjnych,
- analizę trendów demograficznych i społeczno-gospodarczych,
- stosowanie wskaźników do oceny postępów,
- podejmowanie decyzji korekcyjnych w oparciu o obiektywne przesłanki.

Dane stanowią podstawę zarządzania, a nie jedynie element sprawozdawczości.

7. Efektywność i racjonalność wykorzystania zasobów

Wdrażanie strategii powinno prowadzić do możliwie najlepszego wykorzystania dostępnych zasobów finansowych, organizacyjnych i kadrowych. Oznacza to:

- koncentrację działań na kluczowych priorytetach,
- unikanie rozproszenia środków na działania o niskim znaczeniu strategicznym,
- wykorzystywanie efektów synergii pomiędzy projektami/działaniami,
- aktywne pozyskiwanie środków zewnętrznych.

8. Przejrzystość i odpowiedzialność

Proces wdrażania strategii powinien być prowadzony w sposób przejrzysty i umożliwiający ocenę podejmowanych działań. W szczególności oznacza to:

- regularne raportowanie postępów realizacji strategii,
- jasne przypisanie odpowiedzialności za realizację działań,
- dostępność informacji dla mieszkańców i interesariuszy,
- możliwość oceny skuteczności działań przez organy powiatu.

4.2. Struktura instytucjonalna wdrażania strategii

System wdrażania Strategii Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego opiera się na jasno określonym podziale ról i odpowiedzialności pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w jej realizację. Przyjęty model wykorzystuje istniejące struktury organizacyjne, wzmacniając ich koordynację i ukierunkowanie na cele strategiczne, bez tworzenia nadmiernie rozbudowanych, nowych instytucji. Struktura instytucjonalna obejmuje cztery podstawowe poziomy funkcjonalne: **zarządzanie strategiczne, koordynację operacyjną, realizację działań oraz współpracę partnerską i wsparcie systemowe.**

1. Poziom zarządzania strategicznego

Na poziomie strategicznym kluczową rolę pełnią organy powiatu odpowiedzialne za wyznaczanie kierunków rozwoju oraz podejmowanie decyzji o charakterze nadrzędnym.

Zarząd Powiatu

- odpowiada za kształtowanie i aktualizację kierunków strategicznych,
- zatwierdza kluczowe decyzje dotyczące wdrażania strategii,
- analizuje raporty z realizacji strategii i podejmuje decyzje korygujące,
- zapewnia powiązanie strategii z polityką finansową powiatu,
- ustala gradację realizacji przedsięwzięć.

Rada Powiatu

- sprawuje funkcję nadzorczą i kontrolną,
- zapoznaje się z postępami realizacji strategii, przyjmuje raporty,
- tworzy ramy polityczne dla jej wdrażania.

2. Poziom koordynacji operacyjnej

Poziom ten odpowiada za bieżące zarządzanie procesem wdrażania strategii oraz zapewnienie jego spójności.

Starosta i Zarząd Powiatu

- sprawują nadzór nad wdrażaniem strategii,
- zapewniają jej integrację z bieżącym funkcjonowaniem administracji powiatowej,
- koordynują współpracę pomiędzy jednostkami organizacyjnymi.

Koordynator strategii (komórka w starostwie¹)

- odpowiada za bieżącą koordynację wdrażania strategii,
- monitoruje postępy realizacji celów operacyjnych,
- przygotowuje raporty i analizy dla Zarządu Powiatu,
- inicjuje działania korygujące i usprawniające,
- wspiera jednostki organizacyjne w powiązaniu ich działań ze strategią.

Koordynator pełni rolę „centrum wdrażania i monitorowania strategii”, ale nie zastępuje jednostek realizujących działania.

¹ Aktualnie Wydział Funduszy Zewnętrznych i Zamówień Publicznych

3. Poziom realizacji działań (podmioty wykonawcze)

Realizacja strategii odbywa się przede wszystkim poprzez jednostki organizacyjne powiatu oraz komórki organizacyjne starostwa, odpowiedzialne za konkretne obszary usług publicznych.

Do kluczowych podmiotów realizujących należą w szczególności:

- jednostki oświatowe prowadzone przez powiat (szkoły ponadpodstawowe),
- podmioty ochrony zdrowia (szpital powiatowy),
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR),
- Powiatowy Urząd Pracy (PUP),
- jednostki odpowiedzialne za infrastrukturę i transport,
- inne komórki starostwa i jednostki organizacyjne realizujące zadania powiatu.

Podmioty te:

- realizują działania przypisane do celów operacyjnych,
- planują swoje działania w powiązaniu ze strategią,
- dostarczają danych i informacji na potrzeby monitoringu,
- współpracują między sobą oraz z innymi podmiotami zewnętrznymi w ramach podejścia zintegrowanego.

Każda jednostka działa w ramach swoich kompetencji ustawowych, przy jednoczesnym uwzględnieniu celów strategicznych powiatu.

4. Poziom współpracy z gminami

Gminy powiatu wodzisławskiego są kluczowymi partnerami wdrażania strategii, szczególnie w obszarach wymagających koordynacji terytorialnej i funkcjonalnej.

Współpraca z gminami opiera się na następujących zasadach:

- poszanowanie autonomii i kompetencji każdego szczebla samorządu,
- dobrowolność udziału w przedsięwzięciach partnerskich,
- koncentracja na obszarach wspólnych interesów (np. usługi społeczne, edukacja, transport/mobilność, bezpieczeństwo, rewitalizacja, promocja),
- rozwój rozwiązań koordynacyjnych zamiast hierarchicznych.

Formy współpracy mogą obejmować:

- wspólne przedsięwzięcia lub programy,
- uzgodnienia dotyczące organizacji usług,
- wymianę danych i informacji,
- konsultowanie działań strategicznych.

Powiat pełni rolę inicjatora i koordynatora współpracy, nie ingerując w kompetencje gmin.

5. Partnerzy zewnętrzni (uczestnicy współrealizacji)

W realizację strategii włączane są również podmioty spoza administracji powiatowej, które uczestniczą w wybranych działaniach. Do kluczowych partnerów należą:

- organizacje pozarządowe,
- przedsiębiorcy i samorząd gospodarczy,
- instytucje otoczenia biznesu,
- instytucje edukacyjne i szkoleniowe,
- podmioty sektora zdrowia i opieki społecznej.

Ich rola obejmuje:

- zgłaszanie propozycji przedsięwzięć do realizacji w ramach strategii,
- współrealizację przedsięwzięć strategicznych,
- uzupełnianie oferty usług publicznych,
- inicjowanie działań oddolnych,
- udział w konsultacjach i procesach decyzyjnych.

Udział partnerów ma charakter uzupełniający i wzmacniający działania powiatu.

6. System informacji, monitoringu i promocji strategii

W ramach struktury instytucjonalnej wyróżnia się również funkcje wspierające wdrażanie strategii.

Podmioty dostarczające danych i informacji:

- jednostki organizacyjne powiatu,
- komórki starostwa,
- gminy (w zakresie uzgodnionych danych),
- źródła zewnętrzne (np. statystyka publiczna – BDL GUS).

Podmioty odpowiedzialne za monitoring:

- koordynator strategii (rola centralna),
- jednostki realizujące (raportowanie cząstkowe).

Podmioty odpowiedzialne za komunikację i promocję strategii:

- starostwo powiatowe (komunikacja główna),

- jednostki organizacyjne (komunikacja sektorowa),
- partnerzy (upowszechnianie działań i efektów).

Komunikacja strategii obejmuje zarówno informowanie o działaniach, jak i budowanie zaangażowania interesariuszy.

4.3. Mechanizmy wdrażania strategii

Wdrażanie Strategii Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego odbywa się poprzez zestaw powiązanych ze sobą mechanizmów zarządczych, które umożliwiają przekładanie celów strategicznych i operacyjnych na konkretne działania, projekty oraz decyzje finansowe. System ten integruje planowanie strategiczne z bieżącym zarządzaniem z troską o spójność działań oraz ich dostosowanie do zmieniających się uwarunkowań.

1. Cykl zarządzania strategią (roczny rytm wdrażania)

Monitorowanie Strategii ma na celu bieżącą kontrolę zaawansowania realizacji Strategii. Będzie ono prowadzone w cyklu rocznym, każdorazowo zgodnym z harmonogramem prac przewidzianych w związku z opracowaniem „Raportu o stanie powiatu”. Przy czym pierwszy okres monitoringowy obejmie czas od przyjęcia Strategii do końca 2027 r. Zgodnie z powyższym podstawowym mechanizmem wdrażania strategii jest coroczny cykl zarządzania powiązany z procesem planowania budżetowego powiatu.

Cykl obejmuje następujące etapy:

1) Przegląd strategiczny (I–II kwartał)

- analiza postępów realizacji strategii na podstawie danych i raportów,
- identyfikacja problemów, opóźnień oraz nowych uwarunkowań,
- wstępne określenie priorytetów na kolejny rok z uwzględnieniem dostępności środków w budżecie powiatu oraz możliwościami pozyskania środków zewnętrznych.

2) Planowanie działań (II–III kwartał)

- zgłaszanie przez komórki starostwa i jednostki organizacyjne powiatu propozycji działań i projektów,
- ocena ich zgodności z celami strategicznymi i operacyjnymi,
- ustalanie listy priorytetowych przedsięwzięć.

3) Integracja z budżetem (III–IV kwartał)

- powiązanie wybranych działań i projektów z projektem budżetu powiatu,
- uwzględnienie ich w wieloletniej prognozie finansowej,
- nadanie priorytetu przedsięwzięciom strategicznym,
- przyjęcie przez Zarząd Powiatu listy projektów i działań strategicznych.

4) Realizacja działań (rok budżetowy)

- wdrażanie projektów i działań przez komórki starostwa i jednostki organizacyjne powiatu,
- bieżący nadzór i koordynacja.

5) Monitoring i raportowanie (ciągłe + podsumowanie roczne)

- zbieranie danych o postępach,
- przygotowanie raportu z realizacji strategii z wykorzystaniem danych z raportu o stanie powiatu.

Cykl ma charakter powtarzalny i stanowi podstawowy mechanizm „uruchamiania” strategii w praktyce.

W celu zapewnienia sprawnej realizacji Strategii Zarząd Powiatu przyjmuje i aktualizuje – w drodze dokumentu wewnętrznego – *Program realizacji Strategii* obejmujący przedsięwzięcia służące osiągnięciu celów strategicznych i operacyjnych. Program określa w szczególności listę projektów, jednostki odpowiedzialne za ich realizację, orientacyjne harmonogramy, źródła finansowania oraz stopień ich zaawansowania. Aktualizacja Programu nie stanowi zmiany Strategii Rozwoju Powiatu i jest dokonywana stosownie do wyników monitoringu, możliwości finansowych oraz pojawiających się nowych potrzeb i źródeł finansowania.

2. Mechanizm identyfikacji i wyboru przedsięwzięć strategicznych

Strategia realizowana jest poprzez konkretne przedsięwzięcia, które podlegają selekcji pod kątem ich znaczenia dla osiągnięcia celów.

W procesie wyboru projektów/działania strategicznych stosuje się następujące kryteria:

- zgodność z celami strategicznymi i operacyjnymi,
- znaczenie dla jakości usług publicznych,
- wpływ na jakość życia mieszkańców,
- skala oddziaływania (liczba beneficjentów),
- możliwość realizacji we współpracy z partnerami,
- dostępność finansowania (własnego lub zewnętrznego).

Projekty i działania o najwyższym znaczeniu mogą być traktowane jako **przedsięwzięcia strategiczne powiatu**, objęte szczególnym nadzorem i priorytetem finansowym.

3. Powiązanie strategii z planowaniem finansowym

Kluczowym warunkiem skutecznego wdrażania strategii jest jej bezpośrednie powiązanie z systemem finansowym powiatu.

W praktyce oznacza to:

- obowiązek odniesienia każdej większej inwestycji i działania do celów strategii,
- uwzględnianie celów operacyjnych przy konstruowaniu budżetu,
- powiązanie przedsięwzięć strategicznych z wieloletnią prognozą finansową,
- analizę efektywności wydatkowania środków w kontekście realizacji strategii.

Strategia stanowi podstawę do podejmowania decyzji o alokacji środków publicznych.

4. Mechanizm programów i pakietów działań

W celu zwiększenia skuteczności wdrażania dopuszcza się tworzenie zintegrowanych programów lub pakietów działań, obejmujących kilka powiązanych przedsięwzięć.

Przykładowe obszary:

- usługi dla seniorów,
- edukacja i rynek pracy,
- mobilność i transport,
- wsparcie rodzin i integracja społeczna,
- turystyka.

Pakiety działań:

- łączą działania różnych jednostek,
- umożliwiają osiągnięcie efektów synergii,
- mogą stanowić podstawę do aplikowania o środki zewnętrzne.

5. Mechanizm współpracy projektowej i partnerstw

Część działań realizowana jest w formule partnerskiej, z udziałem gmin, organizacji pozarządowych lub innych podmiotów. Mechanizm ten obejmuje:

- inicjowanie przez powiat wspólnych projektów,
- uzgadnianie zakresu współpracy i podziału ról,
- wspólne pozyskiwanie środków zewnętrznych,
- realizację działań w oparciu o porozumienia lub umowy.

Szczególne znaczenie mają projekty wymagające współdziałania w obszarach takich jak transport, usługi społeczne czy edukacja.

6. Mechanizm zarządzania zmianą i reagowania na nowe wyzwania

System wdrażania strategii zakłada możliwość reagowania na nowe uwarunkowania oraz pojawiające się wyzwania.

W tym celu:

- dopuszcza się wprowadzanie nowych działań i projektów,
- możliwe jest modyfikowanie zakresu istniejących przedsięwzięć,
- decyzje korygujące podejmowane są na podstawie monitoringu i analiz,
- w sytuacjach szczególnych możliwe jest wprowadzenie działań nadzwyczajnych.

Mechanizm ten zapewnia elastyczność i aktualność strategii w długim okresie.

7. Mechanizm zarządzania wiedzą i wymiany informacji

Skuteczne wdrażanie strategii wymaga sprawnego przepływu informacji pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w jej realizację. W tym celu:

- komórki starostwa i jednostki organizacyjne powiatu regularnie przekazują dane o realizowanych działaniach,
- koordynator strategii agreguje i analizuje informacje,
- wyniki analiz są wykorzystywane w procesie decyzyjnym,
- rozwijana jest współpraca informacyjna z gminami i partnerami.

Mechanizm ten wspiera podejmowanie decyzji opartych na danych oraz poprawia koordynację działań.

4.4. Monitoring i ewaluacja

System monitoringu i ewaluacji Strategii Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego stanowi integralny element zarządzania strategicznego. Jego celem jest bieżąca ocena postępów realizacji strategii, wspieranie podejmowania decyzji oraz umożliwienie elastycznego reagowania na zmiany. System został zaprojektowany w sposób pragmatyczny – opiera się na ograniczonej liczbie wskaźników, wykorzystuje dostępne źródła danych oraz jest powiązany z rocznym cyklem zarządzania strategią.

1. Założenia systemu monitoringu

Monitoring strategii opiera się na następujących zasadach:

- powiązanie wskaźników z celami strategicznymi i operacyjnymi,
- wykorzystanie danych już dostępnych (GUS, dane komórek starostwa i jednostek organizacyjnych powiatu, dane gmin), a także sukcesywne uzupełnianie zestawu wskaźników o nowe dane pojawiające się w lokalnych systemach informacyjnych

(zbierane wg powtarzalnej metodologii i możliwe do łatwego pozyskiwania); podstawą dla monitoringu stanowią dane zawarte w raporcie o stanie powiatu;

- ograniczenie liczby wskaźników do kluczowych,
- regularność i powtarzalność pomiaru,
- użyteczność dla procesu decyzyjnego,
- prymat interpretacji nad prostym międzyokresowym porównywaniem wartości wskaźników (dlaczego zachodzą zmiany? co z nich wynika? na ile są zgodne z założeniami strategicznymi? jak obserwowane zmiany w powiecie mają się do zmian w subregionie lub podobnych powiatach? czy pociągają za sobą konieczność zmiany strategii?)

Monitoring nie ma charakteru sprawozdawczego, lecz zarządczy – jego wyniki służą podejmowaniu decyzji i korygowaniu działań.

2. Podstawowy zestaw wskaźników

Cel strategiczny 1: Zintegrowany system usług publicznych wysokiej jakości

Wskaźnik	Źródło danych	Częstotliwość	Podmiot odpowiedzialny
Liczba usług publicznych dostępnych elektronicznie	Starostwo / jednostki organizacyjne	rocznie	Starostwo - BI/jednostki organizacyjne
Liczba spraw załatwianych elektronicznie	Starostwo / jednostki organizacyjne	rocznie	Starostwo – BI/jednostki organizacyjne
Liczba osób objętych wsparciem PCPR i jednostek pomocy społecznej	PCPR	rocznie	PCPR
Liczba miejsc wsparcia dla seniorów i osób wymagających opieki	PCPR / jednostki organizacyjne	rocznie	PCPR
Liczba form/narzędzi wsparcia dla seniorów i osób wymagających opieki	PCPR/jednostki organizacyjne	rocznie	PCPR
Liczba osób korzystających z usług PUP w zakresie przekwalifikowania lub podnoszenia kwalifikacji	PUP	rocznie	PUP
Liczba pacjentów korzystających z usług szpitala powiatowego	Szpital powiatowy	rocznie	Szpital powiatowy
Liczba programów profilaktycznych i zdrowotnych realizowanych przez powiat	Starostwo / szpital powiatowy	rocznie	Starostwo - WZP

Liczba analiz, diagnoz lub raportów wykorzystywanych w zarządzaniu usługami publicznymi	Starostwo	rocznie	Starostwo - SE
Liczba decyzji lub działań podjętych na podstawie analiz dotyczących usług publicznych	Starostwo	rocznie	Starostwo - SE

Cel strategiczny 2: Wysoka jakość życia i atrakcyjność osiedleńcza

Wskaźnik	Źródło danych	Częstotliwość	Podmiot odpowiedzialny
Liczba mieszkańców	GUS	rocznie	Starostwo - WFZ (Koordynator strategii)
Saldo migracji	GUS	rocznie	Starostwo - WFZ (Koordynator strategii)
Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym	GUS	rocznie	Starostwo - WFZ (Koordynator strategii)
Wskaźniki obciążenia demograficznego	GUS	rocznie	Starostwo - WFZ (Koordynator strategii)
Stopa bezrobocia	PUP	kwartalnie / rocznie	PUP
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	PUP	kwartalnie / rocznie	PUP
Liczba uczestników programów aktywizacyjnych	PUP / PCPR	rocznie	PUP / PCPR
Liczba uczniów w szkołach ponadpodstawowych prowadzonych przez powiat	szkoły / Starostwo	rocznie	Starostwo – WO
Liczba uczniów kształcenia zawodowego i technicznego	szkoły / SIO	rocznie	Starostwo – WO
Liczba podmiotów gospodarczych	GUS / CEIDG	rocznie	Starostwo - WFZ (Koordynator strategii)
Liczba wydarzeń lub przedsięwzięć wykorzystujących dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze	Starostwo/ jednostki organizacyjne	rocznie	Starostwo – WPR, WO, WOŚ, WFZ / jednostki organizacyjne

Cel strategiczny 3: Bezpieczeństwo i odporność

Wskaźnik	Źródło danych	Częstotliwość	Podmiot odpowiedzialny
Liczba działań związanych z adaptacją do zmian klimatu	Starostwo/jednostki organizacyjne	rocznie	Starostwo – WOŚ, WOA, WO / jednostki organizacyjne
Liczba działań edukacyjnych dotyczących	Starostwo / jednostki organizacyjne	rocznie	Starostwo – WOŚ, WOZ / jednostki organizacyjne

bezpieczeństwa, reagowania na zagrożenia i ochrony środowiska			
Liczba zdarzeń wymagających interwencji służb	KPPSP / KPP	rocznie	Starostwo - WOZ / KPPSP / KPP
Liczba ćwiczeń i szkoleń z zakresu zarządzania kryzysowego	Starostwo	rocznie	Starostwo - WOZ
Liczba jednostek objętych planami ciągłości działania	Starostwo / jednostki organizacyjne	rocznie	Starostwo - SE
Liczba inwestycji zwiększających bezpieczeństwo infrastruktury publicznej	Starostwo / jednostki organizacyjne / Szpital powiatowy	rocznie	Starostwo – WOA / jednostki organizacyjne / Szpital powiatowy
Liczba miejsc w schronach, ukryciach, miejscach doraźnego schronienia	Starostwo/ gminy	rocznie	Starostwo – WOZ / gminy

Cel strategiczny 4: Aktywne wykorzystanie położenia i zasobów dla rozwoju powiązań funkcjonalnych i wzmocnienia pozycji powiatu

Wskaźnik	Źródło danych	Częstotliwość	Podmiot odpowiedzialny
Liczba projektów/działań realizowanych we współpracy z gminami powiatu	Starostwo/ jednostki organizacyjne	rocznie	Starostwo - WFZ (Koordynator strategii)
Liczba projektów/działań partnerskich o zasięgu ponadlokalnym (np. z innymi powiatami, podmiotami z regionu, partnerami czeskimi)	Starostwo/ jednostki organizacyjne	rocznie	Starostwo - WFZ (Koordynator strategii)
Liczba porozumień i umów o współpracy (krajowych i transgranicznych) – z samorządami i różnymi instytucjami	Starostwo/ jednostki organizacyjne	rocznie	Starostwo - WFZ (Koordynator strategii)
Liczba przedsięwzięć realizowanych wspólnie z podmiotami z obszaru subregionu zachodniego lub Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii	Starostwo/ jednostki organizacyjne	rocznie	Starostwo - WFZ (Koordynator strategii)

Wartość środków zewnętrznych pozyskanych na projekty/działania własne i partnerskie	Starostwo/ jednostki organizacyjne	rocznie	Starostwo - WFZ (Koordynator strategii)
Liczba działań promujących powiat w ujęciu ponadlokalnym (np. wydarzenia, kampanie, udział w projektach/ działaniach sieciowych)	Starostwo/ jednostki organizacyjne	rocznie	Starostwo – WPR, WO, BKI, WFZ / jednostki organizacyjne
Liczba przedsięwzięć wykorzystujących dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze	Gminy/instytucje kultury	rocznie	Gminy/instytucje kultury
Długość zmodernizowanych dróg powiatowych	Starostwo / PZD	rocznie	WKT/PZD
Liczba połączeń komunikacyjnych realizowanych powiatowym transportem zbiorowym	Starostwo / przewoźnicy	rocznie	Starostwo - WKT
Liczba obiektów mienia powiatu objętych modernizacją lub nowym wykorzystaniem	Starostwo/ jednostki organizacyjne/ Szpital powiatowy	rocznie	Starostwo – WGN, WOA, WO / jednostki organizacyjne / Szpital powiatowy

Legenda:

- Wydział Funduszy Zewnętrznych i Zamówień Publicznych (WFZ)
- Biuro Komunikacji Społecznej i Informacji (BKI)
- Wydział Oświaty (WO)
- Wydział Organizacyjno-Administracyjny (WOA)
- Wydział Ochrony Środowiska (WOŚ)
- Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej (WZP)
- Wydział Promocji, Kultury i Sportu (WPR)
- Wydział Obywatelski, Ochrony Informacji Niejawnych i Zarządzania Kryzysowego (WOZ)
- Wydział Gospodarki Nieruchomościami (WGN)
- Wydział Komunikacji i Transportu (WKT)
- Powiatowy Zarząd Dróg (PZD)
- Powiatowy Zakład Zarządzania Nieruchomościami (PZZN)
- Powiatowy Urząd Pracy (PUP)
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR) oraz powiatowe jednostki pomocy społecznej: Dom Pomocy Społecznej, Powiatowy Dom Dziecka, Powiatowy Ośrodek Wsparcia PERŁA, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej z siedzibą w Wodzisławiu Śląskim
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej (KPPSP)
- Komenda Powiatowa Policji (KPP)

Ponadto, w ramach monitoringu procesu wdrażania gromadzone i analizowane będą dane na temat przedsięwzięć realizowanych w kolejnych okresach wdrażania strategii (zawarte w *Programie realizacji Strategii*); dane będą zbierane w przekroju poszczególnych celów strategicznych i będą uwzględniać:

- liczbę przedsięwzięć zaplanowanych do realizacji w danym okresie wdrożeniowym (zawarte w *Programie realizacji Strategii*),

- wartość środków zaplanowanych na realizację przedsięwzięć w danym okresie wdrożeniowym,
- poziom realizacji przedsięwzięć w stosunku do założeń *Programu realizacji Strategii*.

3. Organizacja procesu monitoringu

Koordynator strategii:

- odpowiada za zbieranie i analizę danych,
- przygotowuje opracowania monitoringowe (do użytku wewnętrznego),
- identyfikuje odchylenia i proponuje działania korygujące.

Komórki starostwa i jednostki organizacyjne powiatu:

- dostarczają dane w zakresie swoich kompetencji,
- raportują postęp realizacji działań wpisujących się w strategię.

Gminy i partnerzy (w zakresie uzgodnionym):

- mogą przekazywać wybrane dane,
- uczestniczą w ocenie działań wspólnych.

Monitoring realizowany jest w cyklu rocznym i kończy się przygotowaniem raportu z realizacji strategii, który zawiera:

- ocenę stopnia realizacji celów operacyjnych,
- analizę wskaźników,
- identyfikację problemów i ryzyk,
- rekomendacje działań na kolejny okres.

Raport:

- jest przedstawiany i przyjmowany przez Zarząd Powiatu i kierowany do Rady Powiatu,
- stanowi podstawę do planowania działań i budżetu na kolejny rok.

4. Poszerzona ewaluacja strategii

Poszerzona ewaluacja ma charakter pogłębionej oceny i jest prowadzona w dłuższych odstępach czasu (np. co 3–4 lata).

Obejmuje:

- ocenę skuteczności działań,
- analizę wpływu strategii na sytuację powiatu,
- identyfikację dobrych praktyk i barier,
- rekomendacje zmian.

Ewaluacja może być realizowana:

- wewnątrz (przez starostwo),
- lub z udziałem podmiotów zewnętrznych.

7. Wykorzystanie monitoringu w zarządzaniu strategią

Wyniki monitoringu i ewaluacji są wykorzystywane w szczególności do:

- aktualizacji priorytetów przedsięwzięć,
- modyfikacji przedsięwzięć i programów,
- podejmowania decyzji finansowych,
- inicjowania nowych przedsięwzięć.

System monitoringu nie służy sprawozdawczości lecz stanowi narzędzie wspierające proces zarządzania strategicznego.

4.5. Finansowanie strategii

Realizacja „Strategii Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego 2035+” opiera się na zintegrowanym systemie finansowania, który łączy środki własne powiatu z aktywnie pozyskiwanymi środkami zewnętrznymi oraz współfinansowaniem partnerskim. Kluczowym założeniem jest powiązanie decyzji finansowych z celami strategicznymi oraz koncentracja zasobów na przedsięwzięciach o największym znaczeniu rozwojowym.

1. Zasady finansowania strategii

1) Powiązanie z celami strategicznymi

Wydatki powiatu, w szczególności inwestycyjne, powinny być uzasadnione w kontekście realizacji celów strategicznych i operacyjnych. Każde istotne przedsięwzięcie powinno wskazywać swoje powiązanie ze strategią.

2) Koncentracja środków

Priorytetowo traktowane są działania o największym znaczeniu dla jakości usług publicznych, bezpieczeństwa mieszkańców oraz rozwoju powiązań funkcjonalnych. Ogranicza się rozproszenie środków na działania o niskim znaczeniu strategicznym.

3) Efektywność i racjonalność

Środki publiczne wykorzystywane są w sposób zapewniający możliwie najwyższy efekt społeczny i gospodarczy, z uwzględnieniem kosztów długoterminowych (np. utrzymania infrastruktury).

4) Dźwignia finansowa

Priorytet mają przedsięwzięcia umożliwiające pozyskanie środków zewnętrznych lub realizowane w partnerstwie, zwiększające skalę oddziaływania działań powiatu.

2. Źródła finansowania

Środki własne powiatu:

- dochody bieżące i majątkowe,
- środki przeznaczane na inwestycje i rozwój usług publicznych.

Środki zewnętrzne:

- fundusze Unii Europejskiej (w szczególności programy regionalne i krajowe),
- środki budżetu państwa (programy sektorowe),
- inne źródła krajowe i międzynarodowe.

Środki partnerskie:

- wkład finansowy gmin w przedsięwzięciach wspólnych,
- środki organizacji pozarządowych i partnerów prywatnych (w wybranych obszarach),
- inne formy współfinansowania.

3. Mechanizm montażu finansowego

Realizacja większych przedsięwzięć odbywa się poprzez łączenie różnych źródeł finansowania.

W praktyce oznacza to:

- identyfikację możliwych źródeł finansowania już na etapie planowania przedsięwzięć,
- łączenie środków własnych z funduszami zewnętrznymi,
- przygotowywanie przedsięwzięć w formule partnerskiej (np. z gminami),
- dostosowanie zakresu przedsięwzięć do możliwości finansowych i dostępnych programów.

Montaż finansowy stanowi standardowy sposób realizacji przedsięwzięć strategicznych.

4. Powiązanie strategii z budżetem i wieloletnią prognozą finansową

Strategia stanowi podstawę dla planowania finansowego powiatu.

W szczególności:

- cele strategiczne i operacyjne są uwzględniane przy opracowywaniu budżetu,

- przedsięwzięcia strategiczne są wprowadzane do wieloletniej prognozy finansowej,
- decyzje inwestycyjne są podejmowane z uwzględnieniem ich znaczenia dla realizacji strategii,
- coroczny proces budżetowy uwzględnia wnioski z monitoringu strategii.

Powiązanie strategii z budżetem ma charakter systemowy, a nie incydentalny.

5. Priorytety finansowe i projekty strategiczne

W celu zapewnienia skuteczności wdrażania strategii wyodrębnia się przedsięwzięcia o szczególnym znaczeniu – projekty strategiczne powiatu.

Projekty te:

- mają istotny wpływ na realizację celów strategicznych,
- cechują się relatywnie wysokim poziomem innowacyjności/oryginalności na tle dotychczasowych aktywności,
- obejmują większą skalę oddziaływania,
- często wymagają współpracy partnerskiej,
- mogą być realizowane w horyzoncie wieloletnim.

Dla projektów strategicznych:

- zapewnia się priorytet w alokacji środków,
- prowadzi się wzmocniony nadzór nad realizacją,
- aktywnie poszukuje się źródeł finansowania zewnętrznego.

6. Finansowanie przedsięwzięć bieżących i rozwojowych

System finansowania obejmuje zarówno:

- aktywności bieżące (utrzymanie i świadczenie usług publicznych),
- aktywności prorozwojowe (inwestycje, projekty, nowe inicjatywy).

Wdrażanie strategii zakłada:

- stopniowe przesuwanie akcentu w stronę działań rozwojowych,
- modernizację usług publicznych bez pogarszania ich dostępności,
- poszukiwanie efektywności w wydatkach bieżących.

7. Wsparcie instytucjonalne dla pozyskiwania środków

W celu zwiększenia skuteczności finansowania strategii rozwijane są zdolności instytucjonalne powiatu w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych.

Obejmuje to:

- identyfikację dostępnych programów i konkursów,
- przygotowywanie wniosków projektowych,
- rozwój kompetencji pracowników,
- współpracę z partnerami przy projektach/działaniach.

Aktywne pozyskiwanie środków stanowi jeden z kluczowych elementów wdrażania strategii.

8. Kontrola i ocena efektywności wydatkowania środków

Wydatkowanie środków w ramach strategii podlega ocenie pod kątem efektywności.

W szczególności analizowane są:

- stopień realizacji celów strategicznych,
- relacja nakładów do osiągniętych efektów,
- trwałość rezultatów projektów,
- wpływ działań na jakość życia mieszkańców.

Wnioski z analiz wykorzystywane są w kolejnych cyklach planowania i budżetowania.

4.6. Partycypacja i komunikacja

Wdrażanie Strategii Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego opiera się na aktywnym włączaniu interesariuszy oraz przejrzystej komunikacji działań i ich efektów. Partycypacja i komunikacja pełnią funkcję wspierającą zarządzanie strategiczne – umożliwiają lepsze dopasowanie działań do potrzeb mieszkańców, budują zaufanie oraz wzmacniają współodpowiedzialność za rozwój powiatu.

System partycypacji i komunikacji ma charakter celowy i selektywny – koncentruje się na momentach i obszarach, w których udział interesariuszy przynosi realną wartość.

1. Cele systemu partycypacji i komunikacji

System ten służy w szczególności:

- lepszemu rozpoznawaniu potrzeb mieszkańców i użytkowników usług publicznych,
- zwiększeniu akceptacji dla podejmowanych działań (w tym decyzji trudnych),
- wzmacnianiu współpracy z gminami i partnerami,
- budowaniu wizerunku powiatu jako aktywnego i odpowiedzialnego organizatora usług publicznych,

- upowszechnianiu informacji o efektach realizacji strategii.

2. Kluczowe grupy interesariuszy

W proces wdrażania strategii włączane są w szczególności:

- mieszkańcy powiatu (różne grupy wiekowe i społeczne),
- gminy powiatu wodzisławskiego,
- jednostki organizacyjne powiatu,
- organizacje pozarządowe,
- przedsiębiorcy i instytucje otoczenia biznesu,
- instytucje edukacyjne i społeczne.

Zakres i forma zaangażowania są dostosowane do charakteru danego działania lub etapu wdrażania strategii.

3. Mechanizmy partycypacji (kiedy i jak angażujemy)

Partycypacja ma charakter ciągły, lecz można też wskazać kluczowe, szczególnie istotne momenty procesu wdrażania strategii:

1) Etap przeglądu i ewaluacji strategii

- konsultowanie wniosków z monitoringu,
- zbieranie opinii dotyczących efektów działań,
- identyfikacja nowych potrzeb i problemów.

2) Przygotowanie i realizacja projektów

- angażowanie partnerów w proces kreowania projektów,
- współpraca z gminami i instytucjami przy projektach wspólnych,
- konsultacje w przypadku działań wpływających na mieszkańców.

3) Wprowadzanie zmian w sposobie świadczenia usług

- informowanie i konsultowanie zmian organizacyjnych,
- uwzględnianie opinii użytkowników usług.

4) Aktualizacja strategii

- udział interesariuszy w procesie zmian dokumentu,
- zbieranie propozycji nowych kierunków działań.

4. Formy i narzędzia partycypacji

W zależności od potrzeb stosowane są różne formy angażowania interesariuszy:

- konsultacje społeczne (w tym online),
- spotkania robocze i warsztaty,
- współpraca projektowa (partnerstwa),
- badania opinii (np. ankiety),
- bezpośrednia współpraca z gminami i instytucjami.

Dobór narzędzi ma charakter pragmatyczny – stosowane są rozwiązania adekwatne do skali i znaczenia danego zagadnienia.

5. System komunikacji strategii

Komunikacja strategii ma charakter ciągły i obejmuje zarówno informowanie o działaniach, jak i prezentowanie ich efektów.

Główne elementy systemu komunikacji:

- raport z realizacji strategii → podstawowe narzędzie informowania o postępach (cykl roczny)
- strona internetowa powiatu / kanały cyfrowe → bieżące informacje o działaniach i projektach
- komunikacja instytucjonalna jednostek powiatowych → informowanie o działaniach w poszczególnych obszarach (edukacja, pomoc społeczna, rynek pracy)
- wydarzenia i działania informacyjne → prezentacja efektów strategii, promocja inicjatyw

Komunikacja powinna być dostosowana do różnych grup odbiorców i koncentrować się na efektach działań.

6. Współpraca z gminami w obszarze komunikacji

Szczególne znaczenie ma koordynacja komunikacji z gminami, zwłaszcza w przypadku działań realizowanych wspólnie. W tym zakresie zakłada się:

- uzgadnianie komunikatów dotyczących wspólnych przedsięwzięć,
- spójne informowanie mieszkańców o działaniach powiatu i gmin,
- wykorzystywanie kanałów komunikacji obu szczebli samorządu.

Współpraca ta sprzyja budowaniu spójnego przekazu i ogranicza ryzyko niespójności informacyjnej.

7. Wykorzystanie informacji zwrotnej

Istotnym elementem systemu jest wykorzystanie informacji zwrotnej od interesariuszy.

Obejmuje to:

- analizę opinii i uwag mieszkańców,
- identyfikację problemów w funkcjonowaniu usług publicznych,
- uwzględnianie wniosków w procesie planowania działań,
- wprowadzanie usprawnień organizacyjnych.

Informacja zwrotna stanowi ważne źródło wiedzy wspierającej zarządzanie strategią.

8. Przejrzystość i dostępność informacji

Proces wdrażania strategii prowadzony jest w sposób przejrzysty, zapewniający dostęp do kluczowych informacji.

W szczególności:

- publikowane są informacje o działaniach i ich efektach,
- dostępne są raporty z realizacji strategii,
- komunikaty formułowane są w sposób zrozumiały dla mieszkańców,
- zapewniona jest dostępność informacji w różnych kanałach.

4.7. Aktualizacja strategii (mechanizm adaptacji i zmiany kursu)

Strategia Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego 2035+ ma charakter dokumentu długookresowego, jednak jej skuteczność zależy od zdolności do reagowania na zmieniające się uwarunkowania. W związku z tym przyjmuje się mechanizm jej okresowej aktualizacji, zapewniający zachowanie aktualności celów oraz adekwatności podejmowanych działań.

Aktualizacja strategii nie jest działaniem incydentalnym, lecz elementem systemu zarządzania strategicznego, powiązany z procesem monitoringu i ewaluacji.

1. Przestanki aktualizacji strategii

Proces aktualizacji może zostać uruchomiony w szczególności w przypadku wystąpienia istotnych zmian wpływających na rozwój powiatu, takich jak:

- znaczące zmiany demograficzne (np. przyspieszenie procesu starzenia się ludności, odpływ młodych mieszkańców),
- istotne zmiany w systemie finansowania jednostek samorządu terytorialnego,
- pojawienie się nowych instrumentów wsparcia (np. programów krajowych lub europejskich),

- zmiany w strukturze gospodarczej regionu, związane z procesem transformacji,
- sytuacje kryzysowe lub zagrożenia (np. o charakterze gospodarczym, społecznym, zdrowotnym lub geopolitycznym),
- wyniki monitoringu i ewaluacji wskazujące na konieczność korekty działań lub celów.

2. Zakres możliwych zmian

Aktualizacja strategii może mieć różny zakres, w zależności od skali zmian w otoczeniu:

1) Korekty operacyjne

- modyfikacja działań i projektów,
- zmiana priorytetów w ramach celów operacyjnych,
- dostosowanie sposobów realizacji działań.

2) Zmiany średniego zakresu

- aktualizacja celów operacyjnych,
- uzupełnienie lub modyfikacja kierunków działań,
- dostosowanie systemu wskaźników.

3) Aktualizacja strategiczna

- zmiana celów strategicznych,
- modyfikacja wizji rozwoju,
- dostosowanie całej struktury dokumentu do nowych uwarunkowań.

Zakres zmian powinien być proporcjonalny do skali zidentyfikowanych wyzwań.

3. Procedura aktualizacji strategii

Proces aktualizacji strategii prowadzony jest w sposób uporządkowany i obejmuje następujące etapy:

1. Identyfikacja potrzeby zmiany → na podstawie monitoringu, ewaluacji lub zmian w otoczeniu
2. Analiza zakresu zmian → określenie, czy konieczna jest korekta operacyjna, czy aktualizacja strategiczna
3. Przygotowanie propozycji zmian → opracowanie przez koordynatora strategii we współpracy z jednostkami organizacyjnymi
4. Konsultacje (w zależności od zakresu zmian) → z gminami, partnerami oraz – w uzasadnionych przypadkach – mieszkańcami
5. Decyzja Zarządu Powiatu i przyjęcie zmian → w przypadku zmian o charakterze strategicznym – również przez Radę Powiatu

- 6. Wdrożenie zmian i ich komunikacja → aktualizacja dokumentu oraz poinformowanie interesariuszy

4. Cykliczna weryfikacja strategii

Niezależnie od zmian o charakterze doraźnym, przyjmuje się obowiązek okresowej, pogłębionej weryfikacji strategii, powiązanej z ewaluacją.

Weryfikacja ta:

- przeprowadzana jest co 3–4 lata,
- obejmuje analizę aktualności celów i kierunków działań,
- uwzględnia zmiany w otoczeniu społeczno-gospodarczym,
- może prowadzić do częściowej aktualizacji strategii.

5. Zasady aktualizacji strategii

Proces aktualizacji prowadzony jest zgodnie z następującymi zasadami:

- adekwatność – zmiany odpowiadają rzeczywistym potrzebom,
- proporcjonalność – zakres zmian dostosowany do skali wyzwań,
- partycypacja – uwzględnienie opinii kluczowych interesariuszy,
- spójność – zachowanie logiki i struktury dokumentu,
- ciągłość – unikanie nieuzasadnionych, częstych zmian kierunków rozwoju.

6. Podsumowanie systemu wdrażania strategii – strategia w praktyce

Strategia Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego 2035+ stanowi narzędzie zarządzania rozwojem, które integruje planowanie strategiczne z bieżącym funkcjonowaniem powiatu. Jej skuteczność opiera się na prostym, ale spójnym systemie wdrażania, łączącym jasno określone role instytucjonalne, cykliczne mechanizmy zarządcze oraz powiązanie celów strategicznych z decyzjami finansowymi.

W praktyce realizacja strategii odbywa się w oparciu o coroczny cykl zarządzania, w ramach którego analizowane są postępy, określone priorytety, planowane działania oraz podejmowane decyzje budżetowe. Strategia nie funkcjonuje obok systemu zarządzania powiatem, lecz stanowi jego integralną część – wpływa na sposób planowania inwestycji, organizacji usług publicznych oraz współpracy z partnerami.

Kluczową rolę w systemie odgrywają jednostki organizacyjne powiatu, które realizują działania w swoich obszarach kompetencji, przy jednoczesnej koordynacji na poziomie starostwa. Powiat pełni funkcję organizatora i integratora usług publicznych, a także inicjatora działań partnerskich – w szczególności we współpracy z gminami, przy poszanowaniu ich autonomii.

Wdrażanie strategii odbywa się poprzez konkretne przedsięwzięcia wybierane w oparciu o ich znaczenie dla realizacji celów strategicznych oraz możliwości finansowe. Szczególną rolę odgrywają projekty o charakterze strategicznym, które koncentrują zasoby i mają największy wpływ na rozwój powiatu. System finansowania wspiera te działania poprzez powiązanie strategii z budżetem oraz aktywne pozyskiwanie środków zewnętrznych.

Postępy realizacji strategii są regularnie monitorowane z wykorzystaniem ograniczonego zestawu kluczowych wskaźników, opartych na dostępnych danych. Monitoring pełni funkcję zarządczą – jego wyniki służą podejmowaniu decyzji oraz korygowaniu działań. Uzupełnieniem monitoringu jest okresowa ewaluacja, pozwalająca na ocenę skuteczności podejmowanych działań w dłuższym horyzoncie.

System wdrażania uwzględnia również aktywne włączanie interesariuszy oraz przejrzystą komunikację podejmowanych przedsięwzięć i ich efektów. Partycypacja koncentruje się na kluczowych momentach procesu zarządzania, takich jak ewaluacja, przygotowanie przedsięwzięć czy aktualizacja strategii, co pozwala na lepsze dopasowanie procesu strategicznego do potrzeb mieszkańców.

Istotnym elementem systemu jest jego elastyczność. Strategia podlega okresowej weryfikacji i może być aktualizowana w odpowiedzi na zmiany demograficzne, gospodarcze i społeczne, a także na nowe wyzwania wynikające z otoczenia krajowego i międzynarodowego. Pozwala to na zachowanie jej aktualności i skuteczności w długim okresie.

W efekcie przyjęty system wdrażania tworzy ramy dla prowadzenia spójnej, konsekwentnej i jednocześnie elastycznej polityki rozwoju powiatu wodzisławskiego, ukierunkowanej na poprawę jakości życia mieszkańców oraz wzmacnianie jego pozycji w układzie regionalnym i ponadregionalnym.

5. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI – POZIOM KRAJOWY, REGIONALNY, SUBREGIONALNY

Zgodność celów rozwoju powiatu z celami Strategii Rozwoju Polski do 2035 r. (projekt)

Cele Strategii Rozwoju Polski do 2035 r.	Cele STRATEGII ROZWOJU POWIATU			
	C.1 Zintegrowany system usług publicznych wysokiej jakości.	C.2 Powiat jako przestrzeń wysokiej jakości życia i atrakcyjnego osiedlania się.	C.3 Powiat odporny i bezpieczny w zmiennym otoczeniu.	C.4 Aktywne wykorzystanie położenia i zasobów dla rozwoju powiązań funkcjonalnych i wzmocnienia pozycji powiatu.
<i>Cel demograficzny:</i> Łagodzenie zmian demograficznych i adaptacja do nich	X	X		
<i>Cel gospodarczy:</i> Tworzenie warunków dla konkurencyjnej i sprawiedliwej gospodarki, z poszanowaniem dla środowiska i klimatu			X	X
<i>Cel bezpieczeństwa:</i> Wzmocnienie bezpieczeństwa, odporności i sprawności Państwa			X	
<i>Cel horyzontalny:</i> Zrównoważony rozwój terytorialny oparty na policentrycznej sieci osadniczej		X		X

Zgodność celów rozwoju powiatu z celami KSRR

Cele Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030	Cele STRATEGII ROZWOJU POWIATU			
	C.1 Zintegrowany system usług publicznych wysokiej jakości.	C.2 Powiat jako przestrzeń wysokiej jakości życia i atrakcyjnego osiedlania się.	C.3 Powiat odporny i bezpieczny w zmiennym otoczeniu.	C.4 Aktywne wykorzystanie położenia i zasobów dla rozwoju powiązań funkcjonalnych i wzmocnienia pozycji powiatu.
Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym		X	X	X
Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych		X		X
Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie	X		X	

Cele Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego 2030	Cele STRATEGII ROZWOJU POWIATU			
	C.1 Zintegrowany system usług publicznych wysokiej jakości.	C.2 Powiat jako przestrzeń wysokiej jakości życia i atrakcyjnego osiedlania się.	C.3 Powiat odporny i bezpieczny w zmiennym otoczeniu.	C.4 Aktywne wykorzystanie położenia i zasobów dla rozwoju powiązań funkcjonalnych i wzmocnienia pozycji powiatu.
Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej		X		X
Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca	X	X	X	X
Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni		X	X	
Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym	X		X	X

Tabela 1 Zgodność celów rozwoju powiatu z celami subregionalnymi

Strategia Rozwoju Subregionu Zachodniego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027	Cele STRATEGII ROZWOJU POWIATU			
	C.1 Zintegrowany system usług publicznych wysokiej jakości.	C.2 Powiat jako przestrzeń wysokiej jakości życia i atrakcyjnego osiedlania się.	C.3 Powiat odporny i bezpieczny w zmiennym otoczeniu.	C.4 Aktywne wykorzystanie położenia i zasobów dla rozwoju powiązań funkcjonalnych i wzmocnienia pozycji powiatu.
C1. Obszar wysokiej jakości życia i szans rozwoju	X	X	X	X
C2. Zielona i odporna przestrzeń		X	X	
C3. Nowa gospodarka i rynek pracy		X		X
C4. Kapitał kulturowy o znaczeniu ponadregionalnym		X		X
C5. Subregion współpracy	X	X	X	X

Załącznik 1

Syntetyczne wyniki badania ankietowego nt. współpracy powiatu i gmin powiatu wodzisławskiego

Na etapie prac nad Strategią Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego przeprowadzono badanie ankietowe adresowane do wszystkich gmin powiatu, którego celem było rozpoznanie oczekiwań wobec samorządu powiatowego oraz identyfikacja kluczowych obszarów współpracy. Badanie objęło zarówno ocenę dotychczasowej współpracy, jak i wskazanie przyszłych kierunków działań oraz pożądanych mechanizmów zarządzania relacjami między powiatem a gminami.

1. Współpraca jako punkt wyjścia dla strategii

Wyniki badania potwierdzają, że współpraca pomiędzy powiatem a gminami stanowi istotny element funkcjonowania systemu samorządowego, a powiat jest postrzegany jako partner rozwoju – choć o zróżnicowanej sile oddziaływania. Jednocześnie wskazano na potrzebę jej dalszego wzmacniania, zwłaszcza w kontekście realizacji działań o charakterze ponadgminnym. Strategia została więc oparta na założeniu, że powiat powinien pełnić rolę:

- koordynatora działań wykraczających poza granice pojedynczych gmin,
- integratora usług publicznych,
- inicjatora przedsięwzięć partnerskich.

2. Kluczowe obszary współpracy

Analiza odpowiedzi wskazuje na szerokie spektrum obszarów współdziałania, obejmujących przede wszystkim:

- infrastrukturę i drogi powiatowe,
- transport zbiorowy i mobilność ponadlokalną,
- edukację ponadpodstawową i zawodową,
- ochronę zdrowia i politykę społeczną,
- rynek pracy i przedsiębiorczość,
- pozyskiwanie środków zewnętrznych oraz realizację projektów i działań rozwojowych.

Obszary te wprost odpowiadają kompetencjom powiatu i zostały uwzględnione jako kluczowe pola interwencji w strategii.

3. Oczekiwania wobec roli powiatu

Gminy wskazują na potrzebę wzmocnienia roli powiatu jako podmiotu:

- koordynującego projekty i działania ponadgminne,
- wspierającego pozyskiwanie funduszy zewnętrznych,
- rozwijającego transport publiczny i infrastrukturę,
- wspierającego edukację zawodową i procesy transformacji gospodarczej,
- rozwijającego usługi społeczne i zdrowotne.

Oczekiwania te zostały bezpośrednio przełożone na cele strategiczne i operacyjne dokumentu, w szczególności w obszarze:

- usług publicznych wysokiej jakości,
- rozwoju powiązań funkcjonalnych,
- wsparcia transformacji społeczno-gospodarczej.

4. Priorytetowe pola współpracy strategicznej

W perspektywie najbliższych lat gminy wskazują jako najbardziej perspektywiczne obszary wspólnych działań:

- mobilność i transport ponadlokalny,
- transformację energetyczną i klimatyczną,
- rozwój terenów inwestycyjnych,
- edukację i szkolnictwo zawodowe,
- zdrowie publiczne i usługi społeczne,
- bezpieczeństwo i zarządzanie kryzysowe.

Zakres ten w dużej mierze pokrywa się z kluczowymi wyzwaniami zidentyfikowanymi w diagnozie, co potwierdza trafność przyjętych kierunków strategicznych.

5. Preferowane mechanizmy współpracy

Badanie wskazuje również na konkretne, oczekiwane formy współdziałania:

- regularne spotkania strategiczne,
- zespoły robocze dla konkretnych przedsięwzięć,
- wspólne programy sektorowe,
- rozwój bardziej efektywnej komunikacji operacyjnej .

Wnioski te zostały wykorzystane przy projektowaniu systemu wdrażania strategii, w szczególności w zakresie:

- mechanizmów zarządzania,
- modelu współpracy z gminami,
- podejścia projektowego i partnerskiego.

6. Bariery współpracy jako punkt wyjścia do zmian

Wśród głównych barier wskazano m.in.:

- ograniczone zasoby finansowe,
- niewystarczającą komunikację,
- zbyt małą liczbę wspólnych projektów,

- różnice priorytetów rozwojowych.

Strategia odpowiada na te wyzwania poprzez:

- wzmocnienie mechanizmów koordynacji,
- rozwój projektów i działań partnerskich,
- powiązanie działań z finansowaniem zewnętrznym,
- rozwój systemu komunikacji i partycypacji.

Znaczenie badania dla kształtu strategii

Przeprowadzone badanie miało charakter nie tylko diagnostyczny, ale również współtworzący. Jego wyniki zostały bezpośrednio wykorzystane przy formułowaniu:

- celów strategicznych i operacyjnych,
- kierunków działań,
- systemu wdrażania strategii,
- modelu współpracy z gminami.

W efekcie Strategia Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego stanowi dokument wypracowany w dialogu z gminami, odzwierciedlający ich potrzeby, oczekiwania oraz potencjał współpracy. Przyjęte rozwiązania wzmacniają rolę powiatu jako partnera rozwoju i organizatora działań o znaczeniu ponadlokalnym.

Uzasadnienie

Uchwałą Nr LI/495/2023 z dnia 22 czerwca 2023 r. Rada Powiatu Wodzisławskiego przyjęła „Strategię Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego na lata 2023–2030+”, stanowiącą podstawowy dokument określający kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu.

W trakcie realizacji Strategii, w trzecim kwartale 2025 roku, Zarząd Powiatu Wodzisławskiego przystąpił do przeglądu obowiązującego dokumentu pod kątem potrzeby jego aktualizacji. W ramach przeglądu przeprowadzono konsultacje z przedstawicielami gmin Powiatu Wodzisławskiego, powiatowych służb, inspekcji i straży, organizacji pozarządowych oraz instytucji zrzeszających pracodawców. Przeprowadzono również badanie ankietowe wśród wydziałów Starostwa Powiatowego w Wodzisławiu Śląskim oraz jednostek organizacyjnych Powiatu. Celem badania było rozpoznanie potencjału organizacyjnego jednostek, identyfikacja wyzwań rozwojowych i potrzeb mieszkańców, ocena skuteczności dotychczas realizowanych działań oraz zebranie propozycji przedsięwzięć wspierających rozwój Powiatu w kolejnych latach.

Przegląd Strategii, wyniki konsultacji oraz analiza zgromadzonych informacji potwierdziły zasadność jej aktualizacji. Zmiany uwarunkowań demograficznych, społecznych i gospodarczych, zmieniające się uwarunkowania prawne oraz potrzeba uwzględnienia nowych wyzwań rozwojowych uzasadniły opracowanie dokumentu o bardziej ogólnym i długofalowym charakterze. W konsekwencji opracowano aktualizację „Strategii Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego na lata 2023–2030+”, której nadano brzmienie „Strategia Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego 2035+”. Dokument został opracowany jako strategia o charakterze kierunkowym, koncentrująca się na celach i kierunkach rozwoju Powiatu, bez wskazywania zamkniętego katalogu przedsięwzięć. Przyjęta formuła pozwala na elastyczne dostosowywanie działań służących realizacji celów Strategii do zmieniających się uwarunkowań oraz dostępnych źródeł finansowania.

W terminie od 23 lipca 2026 roku do 6 sierpnia 2026 roku przeprowadzone zostały konsultacje projektu uchwały z mieszkańcami oraz organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Projekt uchwały został zamieszczony na stronie internetowej Powiatu Wodzisławskiego, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz wywieszony na tablicach ogłoszeń Starostwa Powiatowego. W wyznaczonym terminie nie wpłynęły żadne opinie ani uwagi do projektu uchwały. Projekt został również przekazany Radnym Powiatu Wodzisławskiego, którzy nie zgłosili uwag. W związku z prowadzoną procedurą dotyczącą oceny potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko Powiat Wodzisławski wystąpił do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach oraz Śląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego. Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny, pismem z dnia 28 lipca 2026 r., stwierdził brak potrzeby przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, natomiast Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach, pismem z dnia 13 sierpnia 2026 r., wskazał, że z uwagi na zawartość dokumentu nie jest on objęty przepisami dotyczącymi strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Przyjęcie „Strategii Rozwoju Powiatu Wodzisławskiego 2035+” pozwoli na dalsze prowadzenie spójnej i długofalowej polityki rozwoju Powiatu, odpowiadającej aktualnym potrzebom mieszkańców oraz wyzwaniom stojącym przed samorządem. Dokument będzie również stanowił podstawę do planowania działań rozwojowych oraz ubiegania się o środki zewnętrzne na ich realizację.

Mając powyższe na uwadze, podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.

Zastępca Naczelnika Wydziału
Funduszy Zewnętrznych i Zamówień Publicznych

Justyna Wuwer